

10. lekcja dziesiąta

dziesięć *ten*. dziesiąty *tenth*

PLURAL-ONLY NOUNS. NOMINATIVE PLURAL OF
NOUNS AND ADJECTIVES.

MASCULINE-PERSONAL PLURALS.

NUMBERS 2, 3, 4; 'BOTH'.

Suplement: DZIEDZINY NAUKI

skorpion *scorpion. Scorpio*

Konwersacje:

10.A.1. Chodzi o pieniądze	519
<i>Dealing with a person trying to borrow money.</i>	
10.A.2. Pomogę ci znaleźć	522
<i>Looking for a lost item.</i>	
10.B. W hotelu	534
<i>Checking into a hotel.</i>	
10.C.1. Agroturystyka	545
<i>Farm life; raising animals.</i>	
10.C.2. Ogród zoologiczny	549
<i>Animals in the zoo.</i>	
10.D. Imieniny	558
<i>Celebrating a nameday.</i>	
10.E. Sąsiedzi	567
<i>Noisy neighbors.</i>	

okna windows, **drzwi** door(s)

10. LEKCJA DZIESIĄTA

10.A.1. Chodzi o pieniądze

What's up with Jarek? Unfortunately, with Jarek, it's usually about money.

Jarek: Cześć, Marek (Marta)!

Marta: O cześć, Jarek. Co za niespodzianka. Wejdź, proszę. Opowiedz, co u ciebie słychać.

Jarek: Szczerze mówiąc, potrzebuję twojej pomocy.

Marta: W czym mogę ci pomóc? Masz jakieś kłopoty? Mam nadzieję, że nie chodzi o pieniądze.

Jarek: No właśnie chodzi o pieniądze. Skąd wiedziałas? <Skąd zgadłaś?>

Marta: <Przecież znamy się od dzieciństwa, Jarek. U ciebie zawsze chodzi o pieniądze.>

Hi, Marek (Marta)!

Oh hi, Jarek (Jadzia). What a surprise. Please come in. Tell me what's new with you.

Sincerely speaking, I need your help.

How can I help you? Are you having some kind of difficulties. I hope it's not a matter of money.

Why it's precisely about money. How did you know? <How did you guess?>

<After all, we know each other since childhood, Jarek. With you it's always about money.>

Do zapamiętania:

Chodzi o pieniądze.
 Co za niespodzianka.
 Mam nadzieję, że nie chodzi ci o pieniądze.
 Masz jakieś kłopoty?
 O co chodzi?
 Opowiedz, co u ciebie słychać.
 Skąd wiedziałeś (wiedziałaś)?
 Potrzebuję twojej pomocy.

Skąd wiedziałeś (-aś)?
 Skąd zgadłeś (zgadłaś)?
 Szczerze mówiąc, szukam twojej rady.
 Wejdź, proszę.
 Właśnie chodzi o pieniądze.
 W czym mogę ci pomóc?
 Znamy się od dzieciństwa.

Uwagi

chodzi o pieniądze it's a matter of money
o co ci chodzi? what's the deal, what's up, what's on your mind?
odbyć się -będę -będziesz *pf, impf* **odbywać się** happen, occur, take place
opowiedzieć -wiem -wiesz -wiedzą *pf, impf*
opowiadać tell, narrate
pomoc *f* help, aid, assistance
potrzebować -buję -jesz +G need

pożyczka -czek *f* loan
pożyczyć -czę -czysz *pf, impf* **pożyczać** loan, borrow
stan *mi* state, shape, condition.
wejdź come in. Informal sg. imperative from
wejść *wejde, wejdiesz, wszedł, weszła* *pf* enter
zgadnąć -nę -niesz *pf* **zgadł** guess

Pytania read the prawdziwa historia first)

1. Gdzie odbywa się ta rozmowa? Czy Marta ucieszyła się, kiedy zobaczyła Jarka? Dlaczego?
2. Czego Jarek potrzebuje? O jaką pomoc on prosi?
3. Czy on ma jakieś kłopoty? Jakie kłopoty on może mieć?
4. Skąd Marta zgadła, że chodzi Jarkowi o pieniądze?
5. Jak myślisz, dlaczego Jarek potrzebuje pieniędzy? Czy potrzebuje dużej sumy czy małej?
6. Jak myślisz, czy Marta mu pomoże?
7. Dlaczego Jarek myśli, że ona jest w stanie mu pomóc?
8. Czy często pożyczasz pieniądze? Czy nigdy nie pożyczasz pieniędzy od nikogo? Czy ostatnio prosiłeś (prosiłaś) kogoś o pożyczkę? O ile? Na co?
9. Czy masz takiego przyjaciela (taką przyjaciółkę), który (która) często prosi cię o pieniądze? Jeśli tak, to co wtedy robisz?

10. LEKCJA DZIESIĄTA

Prawdziwa historia

Marta jest *u siebie w gabinecie* w banku gdzie ona pracuje, kiedy jej dawny znajomy, Jarek, *puka* do drzwi. Marta i Jarek znają się od *dzieciństwa*, ale Marta nie cieszy się specjalnie kiedy widzi Jarka, bo Jarek zawsze chce czegoś od niej. Marta jest jednak *na tyle* grzeczna, że prosi Jarka, żeby usiadł i owiedział, co u niego słychać. Jarek mówi, że potrzebuje jej pomocy. Marta *od razu domyśla się*, że Jarek potrzebuje nie “pomocy” tylko pieniędzy, więc mówi, że chętnie mu pomoże, *o ile* nie chodzi mu o pieniądze. U niego zawsze chodzi o pieniądze. Trochę *zmieszany*, Jarek *przyznaje*, że właśnie chodzi mu o pieniądze. Dziwi się, że Marta *zgadła*. Ciekawe, jakie kłopoty Jarek może mieć? Czy Marta pomoże mu, czy nie?

u siebie w gabinecie in her office. **pukać** –am –asz knock. **dzieciństwo** n childhood. **na tyle** av sufficiently. **usiąść** *usiąde* *usiądziesz* *usiadł* pf sit down. **od razu** av immediately. **domyślać się** –am –asz guess. **o ile** conj as long as. **zmieszany** aj sheepish. **przyznawać** –naje –najesz admit. **zgadnąć** –nę –niesz, *zgadł* pf guess.

Pytania do Jarka: Czy pamiętasz kiedy poznałeś Martę? Czy siedziałeś obok niej na ławce szkolnej? Czy myślisz, że to daje ci prawo-*the right* poprosić ją o pieniądze? Czy pamiętasz, kiedy widziałeś ją ostatni raz? Czy wtedy też prosiłeś o pożyczkę? Powiedz: jakie masz kłopoty finansowe? Po co ci potrzebne są pieniądze? Czy to ma być pożyczka-*loan* czy podarek-*gift*? Chodzi ci o dużą sumę czy o małą? Czy prosisz Martę o pieniądze przede wszystkim dlatego, że ona pracuje w banku, i w banku właśnie są pieniądze?

Pytania do Marty: Kiedy widziałeś Jarka ostatni raz, czy on też prosił cię o pieniądze? Czy dałaś mu wtedy pożyczkę, o którą on prosił? Czy teraz żałujesz? Czy odpłacił ci w porę? Czym Jarek się zajmuje? Jak on zarabia na życie? Czy on nie ma jakąś stałą pracę? Czy on na ogół-*in general* jest porządną i odpowiedzialną osobą? Czy można domyślić się, jakie kłopoty finansowe Jarek może mieć? Czy jesteś gotowa mu pomóc? Jak? Do jakiego stopnia-*degree*? Czy ty czasami prosisz przyjaciół o pieniądze?

20-zloty banknote featuring Maria Skłodowska Curie, and commemorating the 100th anniversary of her receiving the Nobel Prize in chemistry.

10.A.2. Pomogę ci znaleźć

Help me find my glasses.

Robert: Czego szukasz?

Renata: Nie wiem czasem, gdzie są moje okulary <soczewki>?

Robert: Nie, nie wiem. Może zostawiłaś je w pracy.

Renata: Nie, nie miałam ich w pracy.

Robert: A gdzie zwykle leżą?

Renata: Na półce obok łóżka, ale tam ich nie ma, bo sprawdziłam.

Robert: Poczekaj chwilę. Zaraz skończę pranie i pomogę ci je znaleźć.

Renata: Dobrze, ale szybko, bo pilnie ich potrzebuję.

What are you looking for?

You don't by chance know where my eyeglasses <contacts> are?

No, I don't. Maybe you left them at work.

No, I didn't have them at work.

Where are they usually?

Here on the shelf next to the bed, but they aren't there, because I checked.

Wait a moment, I'll finish my washing and help you find them.

Fine, but quickly, because I urgently need them.

10. LEKCJA DZIESIĄTA

Do zapamiętania:

Gdzie są moje okulary?
Gdzie zwykle leżą?
Może zostawiłeś (-aś) je w pracy.
Nie ma ich tam.
Nie miałam ich w pracy.
Nie wiem, gdzie są twoje okulary.

Pilnie ich potrzebuję.
Poczekaj chwilkę.
Pomogę ci je znaleźć.
Szukałeś za biurkiem?
Zaraz skończę pranie.
Zwykle leżą tu na półce.

Pytania

1. Czego Renata szuka?
2. Gdzie ona mogła zostawić okulary? Dlaczego nie mogła zostawić ich w pracy?
3. Czy Robert chce pomóc Renacie? Kiedy? Co on robi tak ważnego?
4. Czy nosisz okulary/soczewki? Od jak dawna? Czy zawsze je nosisz?
5. Czy często gubisz rzeczy? Co najczęściej gubisz?
6. Gdzie zwykle kładziesz okulary?
7. Co ostatnio zgubiłeś (zgubiłaś)? Jaka była najbardziej wartościowa rzecz, jaką kiedykolwiek zgubiłeś (-aś)?
8. Czy ostatnio znalazłeś (znalazłaś) coś ciekawego czy wartościowego? Czy masz zamiar znaleźć właściciela?
9. Jak najlepiej ogłosić rzeczy zaginione-*lost* i znalezione-*found*?

Uwagi

je *it, them*. The Apl of either **ono** *it* or of **one** *(non-masc. pers.)*

gubić -*bię* -*bisz* *impf*, **zgubić** *pf* lose

kłaść *kładę, kładziesz, kładł impf, pf* **położyć** -*żę* -*żysz* place, lay

najczęściej *av* most often

nosić -*szę* -*sisz* *indet.* carry, wear

półka -*tek* shelf

soczewki -*czek* contacts

wartościowy *aj* valuable

właściciel *mp* owner. *f* **właścicielka**

zostawić -*wię* -*wisz* *pf* leave (behind)

Prawdziwa historia

Renata i Robert są w kuchni. Robert *pierze* brudne skarpetki w *zlew*ie, a Renata pracuje nad jakimiś papierami *podatkowymi* przy stole. Ona jest dalekowidzem i nie może widzieć zbyt dobrze z *blizka*, co jest na tych papierach, więc zaczyna szukać swoich okularów. Oczywiście trudno jest je znaleźć, *skoro* słabo widzi. Robert nie śpieszy się specjalnie z pomocą. Pyta ją, gdzie jej okulary zwykle leżą. Leżą zwykle na półce obok łóżka, mówi Renata, ale tam ich nie ma, bo już sprawdziła. Robert sugeruje, że Renata mogła zostawić je w pracy, ale ona dobrze pamięta, że nie miała ich w pracy, co jej bardzo *przeszkadzało*. Muszą więc być gdzieś w domu. Robert *obiecuje* pomóc Renacie jak tylko skończy pranie.

prać *piorę pierzesz* wash, launder. **zlew** *mi* sink, basin. **dalekowidz** *mp* far-sighted person. (**krótkowidz** *mp* near-sighted person). **z blizka** *from up close*. **podatkowy** *aj* tax. **skoro** *conj* since. **słaby** *aj* weak. *av* **słabo** weakly, badly. **sugerować** –*ruję –rujesz* suggest. **przeszkodzić** –*dzę –dzisz pf, impf* **przeszkadzać** +*D* bother, interfere. **obietcywać** –*uję –ujesz* promise. **pranie** *n* washing, laundry.

Pytania do Renaty: Czy zawsze byłaś dalekowidzem? Od tak dawna nosisz okulary? Czy często gubisz okulary i inne rzeczy? Czy potrzebujesz okularów w pracy? Czy próbowałaś-try nosić soczewki-*contacts*? Dlaczego ich nie używasz? Nad jakimi papierami teraz pracujesz? Czy to jest praca, którą zabrałaś do domu z pracy? Miałaś okulary wczoraj w łóżku, kiedy oglądałaś telewizję? Może spadły pod łóżko albo za łóżko? Gdzie jeszcze można ich szukać?

Pytania do Roberta: Dlaczego nie śpieszysz się z pomocą dla Renaty? Czy dlatego, że ona prawie codziennie gubi swoje okulary? Czy zawsze pierzesz swoje brudne rzeczy w zlewie? Nie ma u was pralki-*washing machine*? Czy zmywasz naczynie-*wash the dishes* w tym samym zlewie co skarpetki? Czy każdy w domu robi swoje własne pranie i prasowanie-*ironing*? Czy prasujesz-*iron* skarpetki? Kto w twoim domu płaci rachunki-*bills*? Kto wypełnia-*fill out* formularze podatkowe-tax *forms*? Kto zwykle gotuje?

10. LEKCJA DZIESIĄTA

Until such time as Poland goes over to the euro, king Władysław II Jagiełło (1362-1474) will figure on the front of the Polish 100-złoty note.

GRAMATYKA 10.A

HARD AND SOFT CONSONANTS (REVIEW). When describing the plural of nouns (see 10.B), as well as when describing certain other grammatical endings, some consonants are counted as FUNCTIONALLY HARD (**p, b, f, w, m, t, d, s, z, n, ł, r, k, g, ch**), and others as FUNCTIONALLY SOFT. Among the functionally soft consonants, six of them (**rz, c, cz, dz, ź, sz**) are PHONETICALLY HARD, which for spelling purposes means that one writes **y** after them, and not **i**. The other functionally soft consonants (**p', b', f', w', m', ć, dź, ś, ź, ń, l, j**) are both functionally and phonetically soft, which means that one writes **i** after them, not **y**. By a phonetically hard consonant is meant that the consonant is pronounced with the tongue in a retroflex position, as though ready to say an English *r*. By a phonetically soft consonant is meant that the consonant is pronounced with the tongue in a palatal position, as though getting ready to pronounce an English *y*.

In sum:

Functionally hard:

p, b, f, w, m, t, d, s, z, n, ł, r, k, g, ch

Functionally and phonetically soft:

p', b', f', w', m', ć, dź, ś, ź, ń, l, j

Functionally soft, phonetically hard:

c, cz, dz, rz, sz, ź

NOTES:

a. THE **y/i** SPELLING RULE. An ending consisting of or beginning with **y/i** chooses the letter **y** or **i** on the basis of a spelling rule, which refers to the phonetic hardness or softness of the consonant. One spells **y** after phonetically hard consonants (including all the functionally hard consonants and **rz, c, dz, sz, cz, ź**); and **i** after phonetically soft consonants (**p', b', f', w', m', ć, dź, ś, ź, ń, l, j**). The consonants **k** and **g** automatically soften (to **k', g'**) before **y/i**, so that one always spells **i** after them, never **y**.

b. KRESKA CONSONANTS (**ć, dź, ś, ź, ń**) drop the kreska and add **i** before endings in vowels other than **i**; see **ko[ń]** *horse*, pl. **ko[ni]***e*; **niedzwie[dź]** *bear*, pl. **niedzwie[dzi]***e* *bears*. Before **i**, kreska consonants lose the kreska but do not add another **i**: **gę[ś]** *goose*, pl. **gę[s]***i* "gęśi" *geese*.

c. The letter **j** is dropped after a vowel before **i**: **moj-i**: **moi** *my-masc.pers.pl*.

d. SOFT LABIAL CONSONANTS. The consonants designated as **p', b', f', w', m'** occur only before vowels, where they are spelled **pi-, bi-, fi-, wi-, mi-**, pronounced **pj-, bj-, fj-, wj-, mj-**; see **biały** "bjały" *white*, **fiołek** "fjotek" *violet*, **miara** "mjara" *measure*. Before **i**, they are simply

10. LEKCJA DZIESIĄTA

spelled **p, b, f, w, m**, but are pronounced soft, as in **bistro** "b'istro" *bistro*, **mig** "m'ig" *moment*. At word-end, **p, b, f, w, m** are always hard. Hence, a word-final **p, b, f, w** or **m** is ambiguous as to its status as basically hard or as potentially soft. Compare **dą[b]** *oak*, pl. **dę[b]y** *oaks*, with a basically hard **b**, to **gołą[b]** *pigeon*, pl. **gołę[bi]e** *pigeons*, with a potentially soft **b**, visible before vowel endings in its spelling as **bi**.

e. SPELLING OF ENDINGS WITH BORROWED WORDS IN **-ja**. One encounters many international or borrowed words in consonant plus **-ja**. Except after **s** and **z**, the **j** in such words is respelled as **i**, which, before endings in **-i**, will result in a double **ii**. For example, whereas the Gsg. of **pasja** *passion* is spelled **pasji**, and of **Azja** *Asia* is spelled **Azji**, the Gsg. of **mania** (manj-a) *mania* is spelled **manii**, and the Gsg. of **parafia** (parafj-a) *parish* is spelled **parafii**. Compare native **ziemia** *land* Gsg. **ziemi** (stem **ziem'**-) to borrowed **chemia** (stem **chemj**-) *chemistry*, Gsg. **chemii** "chemji".

PLURAL-ONLY NOUNS. A number of nouns are always plural in form, and take plural agreement, even though they are singular in meaning. They include:

delikatesy *G -ów delicatessen*

drzwi *G drzwi door*

dżinsy *G -ów jeans*

kleszcze *G -ów pincers, pliers*

lody *G -ów ice-cream*

meble *-G -li furniture**

nożyczki *G -czek scissors*

okulary *G -ów eyeglasses*

pieniądze *G pieniędzy, I pieniędzmi money*

spodnie *G spodni trousers*

szachy *G -ów chess*

usta *G ust mouth*

włosy *G -ów hair***

zajęcia *G -jęć class(es)*

* The singular **mebel** *-bla mi* means a single piece of furniture.

The singular **włos *-a mi* means a single strand of hair.

Some Polish town names have plural-only forms, especially ones ending in **-ce**: **Gliwice** *G Gliwic*, **Katowice** *G Katowic*, **Kielce** *G Kielc*.

Illustrations:

Gdzie są moje pieniądze? *Where is my money?*

Ona zawsze nosi ciemne okulary. *She always wears dark glasses.*

Drzwi są zawsze otwarte. *The door(s) is (are) always open.*

Czy są lody waniliowe? *Is there any vanilla ice-cream?*

Jakie ładne dżinsy! Gdzie je kupiłeś? *What pretty jeans! Where did you buy them?*

Czy wiesz, gdzie są Kielce? *Do you know where Kielce is?*

NAMEDAYS. The words for 'nameday' and 'birthday' are plural-only: **Kiedy są twoje imieniny?** *When is your nameday?* Poles tend to celebrate namedays (usually, the day of the saint whose name one bears) rather than birthdays, although birthdays can be celebrated too. Polish calendars almost always show namedays, so one never need be caught by surprise. In practice this means that a lot of people with popular names like **Ewa** or **Maria** are celebrating namedays on the same day.

urodziny *pl form G urodzin* birthday **imieniny** *pl form G imienin* nameday.

Also: **chrzciny** *pl form G chrzcin* Christening.

THE WORD **pieniądze** *money*. The word **pieniądze** is a plural-only noun; hence one says, for example, **Gdzie są moje pieniądze?** "Where are my money". (The singular form **pieniądz** is an old-fashioned word for 'coin,' and it can also be used as a pejorative word for money.) The declension of **pieniądze** is irregular in some respects :

Nom.	pieniądze
Gen.	pieniędzy
Dat.	pieniądzom
Acc.	pieniądze
Instr.	pieniędzmi
Loc.	pieniądzach

Note the irregular change of **ą** to **ę** in the Gen. and Instr., and before the the irregular Instr. ending **-mi**:

Nie mam pieniędzy. *I don't have any money.*

Co zrobiłeś z twoimi pieniędzmi? *What did you do with your money?*

COUNTING POLISH MONEY. Until the **euro** becomes the national currency, the Polish monetary unit is the **złoty**, which is also the adjective for 'gold, golden'. The noun **złoty** *zloty* is declined like an adjective, and acts grammatically like an animate noun (its Accusative is like the Genitive, in **-ego**):

Tu jest jeden złoty. *Here is one złoty-Nominative.*

Mam tylko jednego złotego. *I have only one zloty-Accusative.*

The Nominative plural (after 2, 3, 4) is **złote**, and the Genitive plural (after numbers 5 and above) is **złotych**:

10. LEKCJA DZIESIĄTA

Mam dwa (trzy, cztery) złote. *I have two (three, four) zlotys.*

Mam pięć (sześć, siedem, ...) złotych. *I have five (six, seven, etc.) zlotys.*

There are 100 grosz in a zloty. The Nominative plural (after 2, 3, 4) is **grosze**, and the Genitive plural (after numbers 5 and above) is **groszy**:

cztery grosze *four grosz*

pięć groszy *five grosz.*

In practice, denominations smaller than 5 groszy are not much used.

The word **euro** itself is neuter and usually indeclinable: **jedno euro, dwa euro, pięć euro**. One occasionally encounters declined forms like **eura** 'euros', **z eurem** 'with a euro'.

Here are some verbs that are often used in connection with money:

BORROW	pożyczyć -czę -czysz pf, impf pożyczać od+G
BUY	kupić <i>pię -pisz pf, impf</i> kupować -puję -pujesz
COST	kosztować -tuję -tujesz impf
EARN	zarobić -bię -bisz pf, impf zarabiać
LEND	pożyczyć -czę -czysz pf, impf pożyczać +D
LOSE	gubić -bię -bisz impf, pf zgubić
OWE, PAY	płacić -cę -cisz Ile płacę? How much do I pay/owe?
PAY FOR	płacić -cę -cisz impf, pf zapłacić za+A
SAVE	oszczędzić -dzę -dzisz pf, impf oszczędzać
SELL	sprzedać -dam -dasz -dadzą pf, impf sprzedawać -daję -dajesz
SPEND	wydać -dam -dasz -dadzą pf, impf wydawać -daję -dajesz na+A
STEAL	kraść -dnę -dniesz -kradł impf, pf ukraść +D
WASTE	tracić -cę -cisz impf, pf stracić
EARN	zarabiać -am -asz impf

The difference between 'borrow' and 'lend' is expressed by the syntax: **pożyczyć komuś** 'to lend to s.o.' vs. **pożyczyć od kogoś** 'to borrow from s.o.'. The verb **płacić** means 'owe' in the phrase **Ile płacę?** *How much do I owe?*

To 'owe money' to someone is expressed with **winien, winna** +D +A (forms are like **powinien, powinienam**):

Winieniem (f. winnam) mu sto dolarów. *I owe him 100 dollars.*

NOTES.

a. 'Spend' in the sense of 'spend time' is usually expressed with **spędzić** -dzieć -dzisz *pf*, *impf* **spędzać**, while **wydać** -am -asz -adzą *pf*, *impf* **wydawać** -aję -ajesz is more often used in the sense of 'spend money'.

b. 'Lose' in the sense of doing something wasteful is expressed with **tracić** -cę -cisz *impf*, *pf* **stracić**: **Straciłem dużo czasu na to.** *I spent (wasted) a lot of time on that.* 'Lose by accident' is expressed with **gubić** -bię -bisz *impf*, *pf* **zgubić**: **Zgubiłem gdzieś portfel.** *I lost my wallet someplace.* Alternatively, this sense of 'lose' may be expressed with the 3rd person of **zginąć** -nę -niesz *pf* plus the Dative case of the person undergoing the loss: **Zginęło ci coś?** *Did you lose something?*

THE SINGULAR AND PLURAL OF THE **to jest** EXPRESSION IN PRESENT AND PAST. The **to jest** expression is used to ask about and introduce both things and people:

Question:

Co to jest? *What is that?*

Kto to jest? *Who is that?*

Answer:

To jest nowa szkoła. *That's a new school.*

To jest nowy lektor. *That's the new teacher.*

The plural of **to jest** is **to są**.

To są moje okulary. *Those are my eyeglasses.*

To są moi rodzice. *Those are my parents.*

In the past tense, one sees that the items **był, była, było, były, byli** agree in gender with the asked-about or introduced noun:

To był mój dawny szef. *That was my former boss.*

To była moja dobra znajoma. *That was my good friend.*

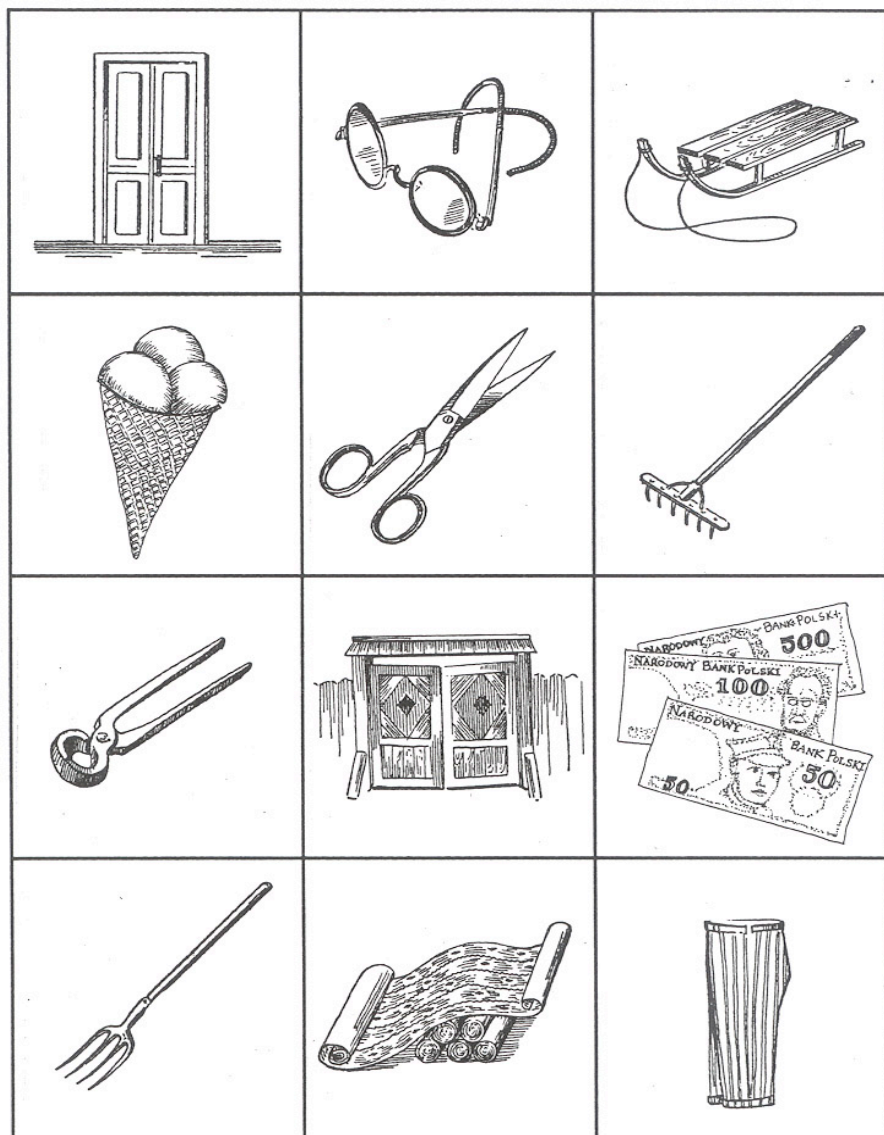
To było ciekawe przedstawienie. *That was an interesting performance.*

To były moje pieniądze. *That was my money.*

To byli moi rodzice. *That was my parents.*

10. LEKCJA DZIESIĄTA

PLURAL-ONLY NOUNS

drzwi *G drzwi* door, **grabie** *G grabi* rake, **kleszcze** *G kleszczów* pincers, **lody** *G -ów* ice-cream, **nożyczki** *G -czek* scissors, **okulary** *-ów* eyeglasses, **pieniądze** *G pieniędzy* money, **sańki** *G sled*, **spodnie** *G spodni* trousers, **tapety** wall-paper, **widły** *G -deł* pitchfork, **wrota** *G wrót* gate.

COUNTING TIME-PERIODS. The Genitive plural of nouns occurs among other places after numbers 5 and higher (for more information on the Genitive plural, see Lesson 12). Here are the Nominative plural and Genitive plural forms for major periods of time, so that you will be able to count them from one to twenty:

dzień *Npl dni, G pl dni* day

godzina *Npl -ny Gpl -in* hour

miesiąc *Npl miesiące, Gpl miesięcy* month

noc *Npl noce, Gpl nocy* night

rok *Npl lata, Gpl lat* year

tydzień *Npl tygodnie, Gpl tygodni* week

1

jeden dzień

jedna godzina

jeden miesiąc

jedna minuta

jedna noc

jeden rok

jeden tydzień

2, (3, 4)

dwa dni

dwie godziny

dwa miesiące

dwie minuty

dwie noce

dwa lata

dwa tygodnie

5, (6, 7, ...)

pięć dni

pięć godzin

pięć miesięcy

pięć minut

pięć nocy

pięć lat

pięć tygodni

THE EXPRESSION **o co ci chodzi?** *what are you getting at?* The expression **chodzi (komuś) o coś** is used in a variety of senses:

O co chodzi? *What's going on? What's happening? What's up? What's the deal? What's the problem? What's the point? What are you getting at? What are you concerned about?*

Nie rozumiem, o co ci chodzi. *I don't understand what you're getting at, what you're trying to say, what your point is, what you're concerned about.*

Chodzi tu o życie i śmierć. *It's a matter here of life and death.*

From a meme generator: if it's not known what something is about, then it's about money.

10. LEKCJA DZIESIĄTA

ĆWICZENIA 10.A

10.1. *Plural-only nouns. Fill in the most logical sentence for the given plural-only noun: To są ładne ---. Gdzie są moje ---? Kiedy są twoje ---? Podaj-hand me mi moje ---.*

drzwi: **To są ładne drzwi.** *That's a pretty door.*

drzwi, grabie, imieniny, klucze, lody, dzinsy, nożyczki, okulary, pieniądze, sanie, spodnie, widły, wrota, urodziny.

10.1.

THINGS TO MISPLACE, FORGET, LEAVE BEHIND, LOSE

karta debetowa debit card

karta kredytowa credit card

klucz *mi -a* key. **klucze** keys

komórka *f* cell phone

legitymacja *f* identification papers, ID

okulary *pl. form -rów* eyeglasses

papieros *fac an* cigarette

parasol *mi* umbrella

pieniądze *pl. form G -niędzy* money

płaszcz *mi -a* overcoat

podręcznik *mi -a* textbook

portfel *mi -a* billfold, wallet

praca domowa *f* homework

prawo jazdy *n* driver's license

rewolwer *mi* revolver

rękawiczki *pl G -czek* gloves

wieczne pióro fountain pen

zapalniczka *-czek f* lighter

zegarek *-rka- mi* watch

zeszyt *mi* notebook

10.2. *You left the thing at home. zostawić +A, zapomnieć +G .*

textbook: a. Zostawiłem/łam **podręcznik** w domu. *I left my textbook at home.*

b. Zapomniałem/-łam) **podręcznika**. *I forgot my textbook.*

credit card, eyeglasses, money, watch, notebook, homework, revolver, overcoat, ID, keys, umbrella, driver's license.

10.2.

PLACES TO KEEP THINGS:

kieszonka *f* pocket. **w kieszeni**

lodówka *-wek f* ice-box. **w lodówce**

łóżko *n* bed. **w łóżku. pod łóżkiem**

materac *mi* mattress. **pod materacem**

piwnica *f* basement. **w piwnicy**

plecak *mi* backpack. **w plecaku**

poduszka *-szek f* pillow. **pod poduszką**

portfel *mi* billfold. **w portfelu**

strych *mi* attic. **na strychu**

szafa *f* wardrobe, closet. **w szafie**

szuflada *f* drawer. **w szufladzie**

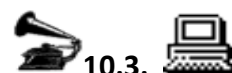
teczka *-czek f* briefcase. **w teczce**

torebka *-bek f* handbag, purse. **w torebce**

10.3. Use the two lists above (things to misplace, places to keep things). Choose among various logical prepositions (**w**, **na**, **pod**, etc.):

pieniądze, kieszeń: **Pieniądze mam w kieszeni.** *I have my money in my pocket.*

portfel, szuflada; parasol, szafa; okulary, biurko; rewolwer, materac; zegarek, stół; rower, piwnica; podręcznik, plecak; piwo, lodówka; pieniądze, portfel; płaszcz, szafa; legitymacja, teczka; czek, torebka; nóż, poduszka-pillow.

10.4. Things to do with money **pieniądze**, **G pieniądze**. Fill in the blank with the imperfective or perfective, according to the sense, and the construction. Use the list of things to do with money from earlier.

I don't like to spend money. **Nie lubię wydawać pieniędzy.**

I don't like to loan/borrow money.

I forgot my money at home.

I'm always losing money someplace.

I don't save much money.

I left my money in the cupboard.

I often forget my money.

I lost all (**wszystkie**) of my money.

I often leave my money at home.

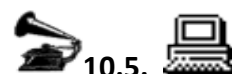
I keep my money in the refrigerator.

I spend too much money on **na+A** clothes.

10.5. I'll be ready in (**za+A**)...

2, tydzień: **Będę gotowy (gotowa) za dwa tygodnie.** *I'll be ready in 2 weeks.*

5, rok; 3, miesiąc; 6, dzień; 7, godzina; 2, minuta; 8, tydzień; 2, rok; 9, miesiąc; 4, dzień; 3, godzina; 10, minuta; 1, tydzień; 1, godzina.

10. LEKCJA DZIESIĄTA

10.B. W recepcji hotelu

Recepcjonist(k)a: -Dobry wieczór!

Gość: -Dobry wieczór! Nie mam rezerwacji.

Czy są wolne pokoje w hotelu?

Recepcjonist(k)a: -Owszem, są.

Gość: -Proszę o dwuosobowy pokój z jacuzzi, jeśli można.

Recepcjonist(k)a: -Wszystkie nasze pokoje mają jacuzzi.

Gość: -Świetnie.

Recepcjonist(k)a: -Paszport i kartę kredytową poproszę. <Czy mam wezwać bagażowego?

Gość: -Nie, dziękuję, dam sobie radę.>

Good evening?

Good evening! I don't have a reservation.

Are there rooms available in the hotel?

Certainly there are.

I'd like a two-person room with a Jacuzzi, if I may.

All our rooms have Jacuzzis.

Great.

Your passport and credit card, please.

< Shall I call a porter?

No thanks, I'll manage.>

Zapamiętaj!

Czy mam wezwać bagażowego?
 Czy pan będzie u nas długo?
 Czy są wolne pokoje w hotelu?
 Dam sobie radę.
 Dobry wieczór!

Nie mam rezerwacji.
 Poproszę paszport i kartę kredytową.
 Proszę o dwuosobowy pokój z jacuzzi.
 Proszę się tu podpisać.
 Wszystkie nasze pokoje mają jacuzzi.

Uwagi

bagażowy *mp decl like aj* porter, baggage handler
cel *mi* goal, aim, purpose
dać sobie radę z czymś manage with something
doba *f* 24-hour period
gość *mp* guest. The word can refer to a person of either sex.

jacuzzi *n indecl* Jacuzzi bath
podpisać się *–piszę –szesz pf, impf*
podpisywać *–suję –jesz sign in*
wezwać *wezwe wezwiesz pf, impf* **wzywać** call, summon
wolny *aj* free, not being used, available
zależeć *–ży us 3p impers 1 ~ od+G depend on. 2 ~ +D na+L be important to*

Pytania (read **prawdziwa historia** first)

1. Są wolne pokoje w hotelu?
2. Jak myślisz, co jeszcze mają wszystkie pokoje oprócz jacuzzi?
3. Dlaczego gość nie pyta, ile kosztuje doba? Jak myślisz: Ile ten pokój będzie kosztować?
4. Czy bagażowy będzie potrzebny? Jak myślisz, dlaczego?
5. Na czym gościowi zależy? Na czym nie zależy mu?
6. Gdzie jest druga osoba (bo gość prosi o pokój dwuosobowy)?
7. Jak długo gość planuje pobyt-*stay* w hotelu? Jaki jest cel tego pobytu?
8. Jak myślisz: jaka jest kategoria tego hotelu? Jakie jeszcze udogodnienia-*facilities* taki hotel będzie mieć dla gości?
9. Czy często zatrzymujesz się-*stay* w hotelach kiedy podróżujesz? W związku-*in connection* z czym zwykle podróżujesz?
10. Czy ważne jest dla ciebie jakiej kategorii jest hotel i jakie on ma udogodnienia?
11. Jakie udogodnienia w hotelu są dla ciebie ważne? Telewizor? Internet? Siłownia? Basen? Sauna? Korty tenisowe? Masaże? Coś jeszcze?
12. Czy zwykle dajesz sobie rady z bagażem, czy raczej prosisz o pomoc bagażowego? Ile należy-*should one* dać bagażowemu jako napiwek-*tip*?

10. LEKCJA DZIESIĄTA

Prawdziwa historia

Pan Henryk Mniszek *przebywa* w Rzeszowie w *sprawie służbowej*. Jest *przedstawicielem* koncernu, który produkuje *armaturę sanitarną*. On chce podpisać *umowę* z *siecią* hotelową, która buduje hotele po całym kraju. On nie wie dokładnie, ile dni *pertraktacje* mogą trwać, ale woli spędzać swój wolny czas *jak najprzyjemniej*, nie w samym mieście, które dla niego nie jest zbyt ciekawe, tylko w *lulusowym* hotelu resortowym na *skraju* miasta. Koszty nie są ważne, bo firma płaci. Towarzyszy mu jego nowa żona, młodsza od niego o dwadzieścia dwa lata, która w *ciągu* dnia pewnie będzie chciała *korzystać* z *basenu*, sauny, kortów tenisowych, *siłowni* i masażu. Ona czeka w samochodzie przed hotelem, kiedy jej mąż robi formalności przy recepcji. On sam da radę z bagażem, ale najpierw musi zaparkować samochód. Samochód to niemiecka marka: BMW („be-em-wu”).

przebywać –*am* –*asz* stay. **sprawa służbowa** business matter. **przedstawiciel** *mp* representative. **armatura** *f* fittings; ~ **sanitarna** bathroom fittings. **umowa** *f* contract. **sieć** *f* network. **odbyć się** –*będę* –*będziesz* *pf* take place. **pertraktacja** *f* negotiation. **jak najprzyjemniej** as pleasantly as possible. **skraj** *mi* edge. **towarzyszyć** –*szę* –*szysz* +*D* accompany. **ciąg** *mi* stretch, course. **korzystać** –*am* –*asz* z+*G* make use of. **oferta** *f* offering. **basen** pool, **siłownia** *f* gym, exercise room.

Pytania dla recepcjonistki: Ile lat pani pracuje w tym hotelu resortowym? Kto tu przeważnie przebywa: zagraniczni goście czy Polacy? Ile kosztuje doba-*full day* w hotelu? Jakie restauracje są w hotelu? Kiedy jest największy ruch-*traffic* w hotelu, to znaczy, w jakim sezonie jest najwięcej gości? Czy gość może zapłacić za pokój gotówką-*cash* czy tylko kartą kredytową? Czy ktoś kiedykolwiek płaci gotówką? Czy przebywała u pani w hotelu kiedyś jakaś znana osoba, na przykład znany aktor, znana aktorka czy ważny polityk?

Pytania dla pana Henryka: Z jakichś udogodnień hotelu oprócz jacuzzi pan planuje skorzystać? Gdzie pan poznał swoją obecną żonę? Czy ona jest Polką? Czy ona zawsze towarzyszy panu w podróżach? Ile jest warta-*worth* jest ta umowa z polską siecią hotelową? Jak bardzo panu zależy na tej umowie? Dostanie pan awans jeśli rozmowy będą pomyślne-*successful*? A być może pan jest właścicielem tej firmy? Jak pan sądzi, ile dni pertraktacje będą trwać? Jeśli zakończą się pomyślnie w jeden dzień, czy pan jednak ma zamiar spędzić cały tydzień w tym hotelu?

GRAMATYKA 10.B.

THE NOMINATIVE-ACCUSATIVE PLURAL OF NOUNS (NON-MASCULINE PERSONS). When approaching the description of the Nominative-Accusative plural of nouns, one should bear in mind the following:

- a. Neuter nouns all form the plural with the ending **-a**.
- b. Masculine and feminine nouns form the plural in the same way (hard-stems take **-y/i**, soft-stems take **-e**).
- c. The Nominative plural of masculine-personal nouns must be considered separately from the plural of other nouns (Sections 10.D-E below).

1. MASCULINE (NON-PERSONAL) NOUNS, AND FEMININE NOUNS IN **-a**

a. **HARD STEMS**. Nouns ending in functionally hard consonants (**p, b, f, w, m, t, d, s, z, n, ł, r**) form the NApL. plural in **-y**:

masculine:

autobus, autobusy *bus(es)*

dom, domy *house(s)*

kot, koty *cat(s)*

pies, psy *dog(s)*

samochód, samochody *car(s)*

rower, rowery *bicycle(s)*

stół, stoły *table(s)*

zeszyt, zeszyty *notebook(s)*.

feminine:

godzina, godziny *hour(s)*

kobieta, kobiety *woman women*

krowa, krowy *cow(s)*

kura, kury *chicken(s)*

lampa, lampy *lamp(s)*

siostra, siostry *sister(s)*

ryba, ryby *fish*.

żona, żony *wife, wives*.

b. **k AND g STEMS**. The ending **-y** is spelled **-i** after **k** and **g**, reflecting the automatic softening of **k** and **g** to **k'** and **g'** before **y**:

masculine:

ołówek, ołówki *pencil(s)*

ptak, ptaki *bird(s)*

pociąg, pociągi *train(s)*

pstrąg, pstrągi *trout*

Irregular: **rok** *year*, *pl. lata* *years* (from **lato** *summer*).

feminine:

kaczka, kaczki *duck(s)*

książka, książki *book(s)*

Irregular: **ręka, pl ręce**.

matka, matki *mother(s)*

noga, nogi *leg(s)*.

10. LEKCJA DZIESIĄTA

c. SOFT STEMS. Nouns with stems ending in functionally soft consonants (**p', b', f', w', m', ć, dź, ś, ź, ń, l, j, c, cz, dz, rz, sz, ż**) form the plural in **-e**, for example:

masculine:

hotel, hotele *hotel(s)*

koń, konie *horse(s)*

kosz, kosze *basket(s)*

miesiąc, miesiące *month(s)*

nóż, noże *knife, knives*

płaszcz, płaszcze *coat(s)*

tramwaj, tramwaje *trolley(s)*

tydzień, tygodnie *week(s)* .

masculine nouns ending in underlying soft labial consonants (p', b', w', m'):

jastrząb, jastrzębie *hawk(s)*

karp, karpie *carp*

paw, pawie *peacock(s)*

żółw, żółwie *tortoise(s)*

Irregular: dzień, dni day(s), although dnie may be encountered in literary contexts.

feminine:

ciocia, ciocie *aunt(s)*

dusza, dusze *soul(s)*

koszula, koszule *shirt(s)*

lekcja, lekcje *lesson(s)*

plaża, plaże *beach(es)*

patelnia, patelnie *frying pan(s)*

ulica, ulice *street(s)*

ziemia, ziemie *land(s)*

2. FEMININE NOUNS IN -O. Feminine nouns (whose NAsg. ends in a functionally soft consonant) take NApl. in either **-y/i** or **-e**. One must simply learn the correct ending. See:

in **y/i**:

gęś, gęsi *goose, geese*

mysz, myszy *mouse, mice*

rzecz, rzeczy *thing(s)*

in **-e**:

kolej, koleje *railway(s)*

noc, noce *night*

twarz, twarze *face(s)*.

Feminine nouns ending in **-ść** and **-dź** take **-i**:

kość, kości *bone(s)*

odpowiedź, odpowiedzi *answer(s)*

3. NEUTER NOUNS

a. Neuter nouns form the NApl. plural with the ending **-a**, for example:

drzewo, drzewa *tree(s)*

mieszkanie, mieszkania *apartment(s)*

morze, morza *sea(s)*

pióro, pióra *pen(s)*

piwo, piwa *beer(s)*

pole, pola *field(s)*

b. Special Neuter Types. Neuter nouns like **imię** *name*, **zwierzę** *animal*, **muzeum** *museum* have plural forms like the following:

imię, imiona name(s)

zwierzę, zwierzęta animal(s).

muzeum, muzea museum(s).

Neuter nouns with irregular plurals include:

dziecko, dzieci child, children

ucho, uszy ear(s).

oko, oczy eye(s)

Here are the complete declensions of **dziecko**, **oko**, **ucho**, with irregular forms underlined:

	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.
NAV	dziecko	<u>dzieci</u>	oko	<u>oczy</u>	ucho	<u>uszy</u>
G	dziecka	<u>dzieci</u>	oka	<u>oczu</u>	ucha	<u>uszu</u>
D	dziecku	dzieciom	oku	oczom	uchu	uszom
I	dzieckiem	<u>dziećmi</u>	okiem	oczami	uchem	uszami
L	dziecku	dzieciach	oku	oczach	uchu	uszach

PARTS OF THE BODY **części ciała**. Refer to the following illustration:

brew *brwi, pl -i* brow

brzuch *mi -a* stomach, paunch

czoło *czół n* forehead

dłoń *f lpl dłońmi* palm of hand

gardło *-deł n* throat

głowa *głów f* head

goleń *f NApl goleni* shin

kciuk *mi -a* thumb

kolano *n* knee

kostka *-tek f* ankle

łokieć *łokcia mi* elbow

noga *nóg f* leg, foot

nos *mi -a* nose

oko *n NAVpl oczy* eye

palec *-lca mi* finger, toe*

pierś *f NApl piersi* breast

plecy *pl form -ów* shoulders

policzek *-czka mi* cheek

przegub *mi -a* wrist

ręka *rąk, NApl ręce* hand, arm

ramię *ramienia, NAV pl ramiona* shoulder, upper arm

stopa *stóp f* foot

szczeka *f* jaw

szyja *f* neck

ucho *n NApl uszy* ear

usta *pl form, G ust* mouth

włosy *pl G -ów* hair

warga *f* lip

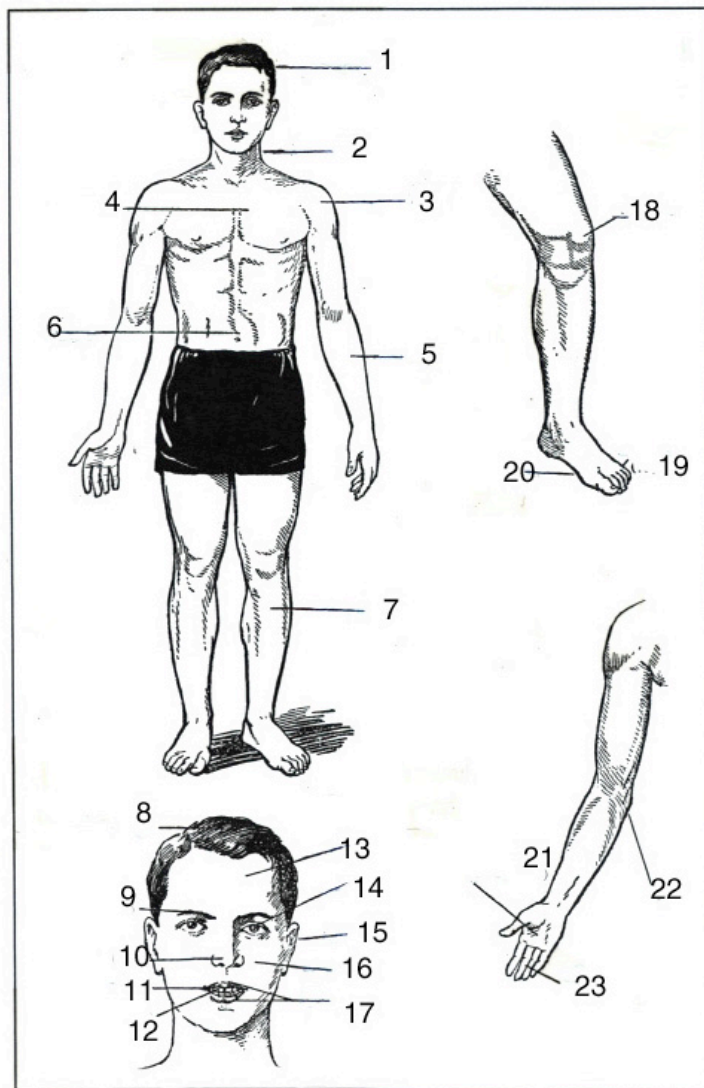
ząb *zęb mi* tooth

żołądek *-dka* stomach (the organ)

*'Toe' will usually be specified as **palec u nogi** 'finger on the foot'.

10. LEKCJA DZIESIĄTA

Części ciała *parts of the body*

Exercise: match the numbers with the corresponding noun (from the preceding page). Give the plural of the body-part noun where appropriate. Note: **prawy** right. **lewy** left. **dolny** lower. **górny** upper.

ĆWICZENIA 10.B

10.6. *Recognizing plural-only nouns. Put the noun in the plural if it is not already in the plural:*

okulary: Gdzie są **moje okulary**? *Where are my eyeglasses?*

rzecz, spodnie, książka, pieniądze, papier, dziecko, krawat, sukienka, but, dżinsy.

10.7. *Plural of means of transportation. Put the nouns in the plural. Use either **wynajęte** rented out, **wyprzedane** sold out, or **przepiętione** full-up, depending on logic.*

samochód: Wszystkie **samochody** są wynajęte. *All cars are rented out.*

autobus, rower, tramwaj, taksówka, motocykl, łódź (f.), samolot, pociąg, bilet.

10.8. *Things to read. Put the noun in the plural:*

książka: Jakie interesujące **książki**! *What interesting books!*

artykuł, opowiadanie-story, powieść (f.), list, czasopismo.

10.9. *Things around the house. Put the noun in the plural:*

doniczka: W pokoju są trzy **doniczki**. *There are three flower-pots in the room.*

biurko, krzesło, kosz, szafa, stół, okno, tapczan-day-bed, lustro, dywan, lampa, kwiat, wazon, fotel, kilim-wall hanging.

10. LEKCJA DZIESIĄTA

10.10. *Buildings. Put the noun in the plural, choosing between **dwa** and **dwie**:*

bank: W tym mieście są **dwa** dobre **banki**. *In this town there are two good banks.*

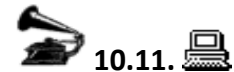
szkoła, uniwersytet, biblioteka, hotel, muzeum, biuro podróży *travel office*.

10.11. *Containers. Put the noun in the plural.*

szklanka: Czy **szklanki** są czyste? *Are the glasses clean?*

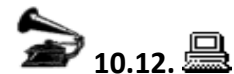
butelka, dzban, kuf(e)l, lampka, miska, filiżanka, kielisz(e)k, kub(e)k, talerz, garn(e)k, stoik, patelnia, naczynie, widel(e)c, nóż, łyżeczka.

10.12. *Clothing. Put the noun in the plural:*

bluzka: Jakie ładne **bluzki**! *What pretty blouses!*

but, chustka, czapka, kapelusz, koszula, krawat, marynarka, parasol, pas(e)k, plecak, płaszcz, portfel, sukienka, swet(e)r, szalik, teczka, torba.

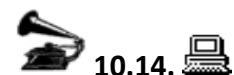
10.13. *Locative review: using the items of 10.12, perform the model:*

- but, chustka: a. But leży na **chustce**. *The shoe is lying on the scarf.*
b. Chustka leży na **bucie**. *The scarf is lying on the shoe.*

10.14. *Animals: put the noun in the plural.*

ryba: Co to są za **ryby**? *What kind of fish are those?*

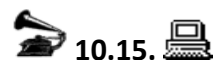
pies, koń, krowa, ptak, kot, kura, wąż, gęś (f.), mysz (f.), owca, świnia, kaczka.

10.15. *Special or irregular neuter types. Also: f. **ręka**. Make a sentence, putting the noun in the plural. Choose your own adjective:*

laboratorium: **laboratoria przemysłowe** industrial laboratories. Note that here the adjective is a *typng adjective*, and it is placed after the noun.

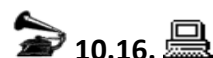
zwierzę, muzeum, oko, ucho, dziecko, imię, ręka.

10.16. *Female persons. Put the noun in the plural:*

siostra: Podoba**ją** mi się twoje **siostry**. *I like your sisters.*

córka, koleżanka, ciocia, znajoma, przyjaciółka, sąsiadka.

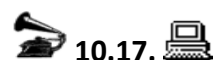

10.17. *Parts of the body. **boleć boli**, 3pl. **bolą** 'hurt'. Choose between **boli** and **bolą** according to the number of the noun.*

head: **Głowa** mnie **boli**. *My head hurts me.*

fingers: **Palce** mnie **bolą**. *My fingers hurt me.*

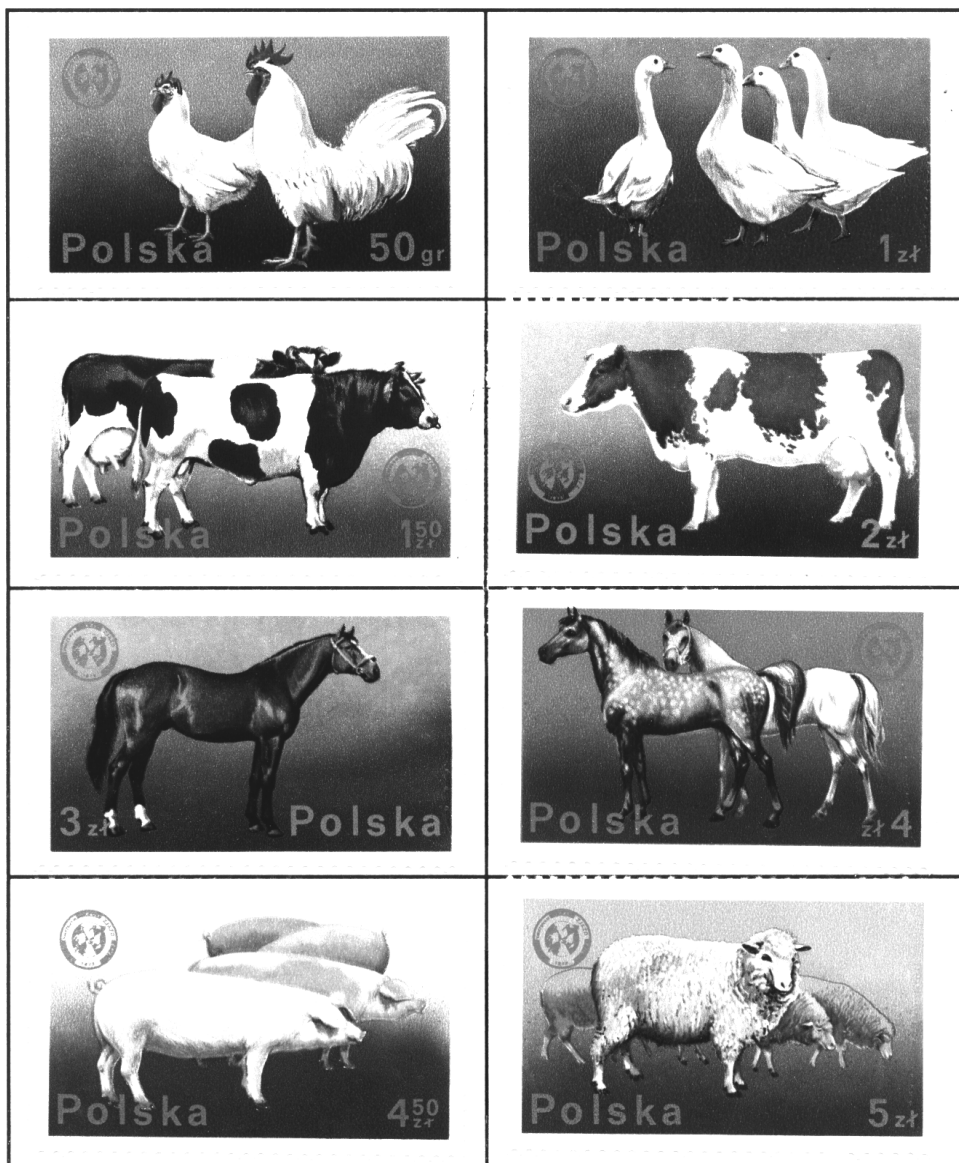
knee, knees, tooth, teeth, foot, feet, ear, ears, finger, fingers, leg, legs, hand, hands, stomach, nose, eye, eyes.

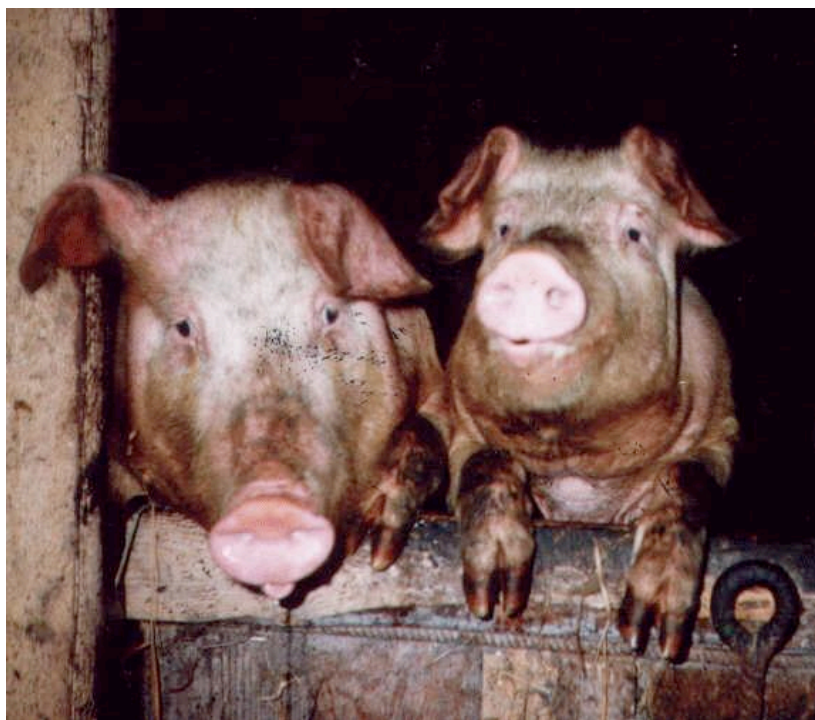
The rules of the plural in operation, on the examples of **kanapka**, **ciastko**, **deser**, **przekąska** *snack*, **napój** *beverage* (recall the breakfast-lunch-dinner rule).

10. LEKCJA DZIESIĄTA

Zwierzęta gospodarskie *farm animals*

gęś, gęsi *goose geese*, **koń, konie** *horse(s)*, **krowa, krowy** *cow(s)*, **kura, kury** *chicken(s)*, **owca, owce** *sheep*, **świnia, świnie** *pig(s)*. **koza, kozy** *goat(s)* (missing).

10.C.1. Agroturystyka

What kind of animals do you raise on your farm?

Pan Olaf: Słyszałem (Słyszałam), że państwo mają gospodarstwo.

I heard that you (people) have a farm.

Pani Ola: Rzeczywiście mamy, ale niezbyt wielkie. To jest właściwie gospodarstwo agroturystyczne.

Indeed we do, but not very large.

Actually it's a guest farm.

Pan Olaf: A, to ciekawe. A jakie zwierzęta państwo hodują?

Oh, that's interesting. And what kinds of animals do you raise?

Pani Ola: Głównie krowy, konie, świnie i owce.

Mainly cows, horses, pigs and sheep.

Pan Olaf: Czy państwo mają gości w tej chwili?

Do you have any guests at the moment?

Pani Ola: Tylko parę, bo ruch nie jest zbyt duży w czasie zimy.

Only a couple, for business is not too big during the winter.

10. LEKCJA DZIESIĄTA

Do zapamiętania:

Czy państwo mają gości w tej chwili?
Hodujemy głównie krowy, konie i owce.
Hodujemy różne zwierzęta.
Jakie zwierzęta państwo hodują?
Mamy tylko parę gości w tej chwili.
Nasze gospodarstwo nie jest zbyt wielkie.

Ruch nie jest zbyt duży w czasie zimy.
Słyszałem (Słyszałam), że państwo mają gospodarstwo.
To jest właściwie gospodarstwo agroturystyczne.
To nie jest prawdziwe gospodarstwo.

Uwagi

agroturystyka (farm vacationing) has become popular throughout Poland as a relatively inexpensive way for the entire family to take a vacation together.

chwila *f* moment. **w tej chwili** at the moment

czyścić -*szczę* -*ścisz impf* clean

gdybyś miał(a) if you had

doić *doję doisz* milk

kuć *kuję, kujesz impf* shoe (a horse)

można one may

Ola affectionate form of **Aleksandra**

prawdziwy *aj* real, genuine

różny *aj* various

skubać -*bię -biesz impf* pluck

sprawić -*wię -wiesz (here:)* butcher

w czasie *prep phr+G* during

w tej chwili *phr* at the moment

wieś *wsī f* 1 country(side). **na wsi** in the country(side). 2 village. **we wsi** in a village

Pytania

1. Czy ci państwo mają duże gospodarstwo? Czy to jest prawdziwe gospodarstwo?
2. Jakie zwierzęta oni hodują?
3. Dlaczego nie mają gości w tej chwili?
4. Czy mieszkasz na wsi czy w mieście? Jeśli w mieście, czy kiedyś mieszkałeś (-aś) na wsi?
5. Czy masz czy kiedyś miałeś (miałaś) gospodarstwo? A może ktoś z twojej rodziny ma czy miał gospodarstwo?
6. Gdybyś miał(a) gospodarstwo, jakie zwierzęta hodował(a)byś?
7. Czy masz ochotę spędzić czas w gospodarstwie agroturystycznym? Jeśli nie, to dlaczego nie? Czy kiedyś to robiłeś (robiłaś)?
8. Umiesz doić krowę? Kuć konia? Skubać kurę? Czyścić rybę? Sprawić świnie? Chcesz się nauczyć?

Prawdziwa historia

Pan Olaf słyszał, że pani Ola i jej mąż mają gospodarstwo, i on pyta ją *o nie*. Pani Ola mówi, że mają gospodarstwo, ale ono nie jest zbyt wielkie. To nie jest prawdziwe gospodarstwo, ale raczej gospodarstwo agroturystyczne, ona mówi. Pan Olaf interesuje się jakie zwierzęta Pani Ola i jej mąż hodują w swoim gospodarstwie. Głównie krowy, konie, świnie i owce, mówi Pani Ola. W tej chwili nie mają *kóz*. Na pytanie, czy mają gości agroturystycznych w tej chwili, Pani Ola odpowiada, że mają parę, ale ruch turystyczny w czasie zimy nie jest zbyt duży. Prawdziwy sezon to lato.

o nie about it (**nie** is the Asg of **ono** after a preposition). **koza**, *Gpl kóz* goat.

Pytania do pana Olafa: Gdzie słyszał pan, że pani Ola i jej mąż mają gospodarstwo? Czy wiedział pan, że to jest przede wszystkim-*primarily* gospodarstwo agroturystyczne? Czy chciałby pan spędzić tam wakacje kiedyś razem ze swoją rodziną? Dlaczego (nie)? Czy pan w ogóle-*in general* lubi wieś, przyrodę-*nature* i zwierzęta? Ma pan zwierzę czy zwierzęta w domu? Jak uważasz, co jest zdrowsze: życie na wsi czy w mieście? Dlaczego tak uważasz?

Pytania do pani Ola: Skąd państwo mają to gospodarstwo? Odziedziczyliście-*inherit* je? Czy państwo mieszkają w gospodarstwie przez cały rok? Od jak dawna prowadzicie-*run* je jako gospodarstwo agroturystyczne? Ile gości czy rodzin możecie przyjąć w tym samym czasie? Jakie atrakcje ma to gospodarstwo oprócz zwierząt? Czy goście mogą łowić ryby? Doić krowy? Czy okolice są ciekawe? Czy zwierzęta mają własne imiona? Gdzie państwo sami zwykle spędzają wakacje? Czy to przedsięwzięcie-*enterprise* jest intratne-*profitable*, czy to jest raczej wasze hobby?

*THE COMPLETE DECLENSIONS OF **imię, zwierzę**

	sg.	pl.	sg.	pl.
NAV	imię	imiona	zwierzę	zwierzęta
G	imienia	imion	zwierzęcia	zwierząt
D	imieniu	imionom	zwierzęciu	zwierzętom
I	imieniem	imionami	zwierzęciem	zwierzętami
L	imieniu	imionami	zwierzęciu	zwierzętach

Similar to **imię**: **brzemie** *burden*, **ciemie** *crown of head*, **plemie** *tribe*, **ramie** *shoulder*, **siemie** *seed*, **stzenie** *stirrup*, **wymie** *udder*, **znamie** *banner*.

Similar to **zwierzę**: **cielę** *calf*, **dziewczę** *young girl*, **jagnię** *lamb*, **pisklę** *chick*, **prosię** *piglet*, **szczenię** *puppy*, **żebrię** *foal*, and many other names of animal young.

10. LEKCJA DZIESIĄTA

Zwierzęta z ogrodu zoologicznego *animals from the zoological garden*

gepard gepardy leopard(s), gibbon gibony gibbon(s), kangur kangury kangaroo(s), szympanś szympanse chimpanze(s), tukan tukany toucan(s), tygrys tygrysy tiger(s), zebra zebry zebra, żyrafa żyrafy giraffe.

The entrance to Poznań's "Stare Zoo", celebrating its 130th anniversary.

10.C.2. Ogród zoologiczny

We have a good enough zoo here, with the usual kinds of animals. There was a crocodile once, but it escaped.

Maciej: Czy macie tu <w tym mieście>
ciekawy ogród zoologiczny?

Monika: Tak, mamy zoo ale niezbyt duże.

Maciej: Jakie zwierzęta można tam zobaczyć?

Monika: Różne: goryle, wielbłądy, żyrafy,
niedźwiedzie.

Maciej: A słonie <krokodyle>?

Monika: Mieli jednego słonia <krokodyla>,
ale zachorował i zdechł <ale uciekł>.

Maciej: Czy mają zamiar kupić nowego?

Monika: Nie wiem, ale chyba tak, bo nie ma
zoo bez słonia <krokodyla>..

*Do you have here <in this town> an
interesting zoological garden?*

Yes, we have a zoo, but not too large.

What kind of animals can one see there?

Various: gorillas, camels, giraffes, bears.

And elephants <crocodiles>?

*They had one elephant <crocodile>, but it got
sick and died <but it escaped>.*

Do they intend to buy a new one?

*I don't know, but I suppose so, because it's no
zoo without an elephant <crocodile>.*

10. LEKCJA DZIESIĄTA

Do zapamiętania:

Czy jest w tym mieście ogród zoologiczny?
Czy są tam żyrafy i wielbłądy?
Czy to zoo jest duże?
Słoń zachorował i zdechł.
Mamy zoo, ale niezbyt duże.

Mieli krokodyla, tylko uciekł.
Jakie zwierzęta można zobaczyć w tym zoo?
Tam są różne zwierzęta.

Uwagi

lub *conj bookish or*
przeciwnik *mp* (f. **przeciwniczka**) *opponent*
słynny *aj famous*
uciec *ucieknę -niesz, uciekł pf, impf* **uciekać**
escape
wstęp *mi admission, entrance*

zdechły *aj dead (of animal)*
zdychać *—am —asz impf, pf zdechnąć -chnę, -chniesz, zdechł die (of animals).*
zoo *zoo. An indeclinable noun of neuter gender. Pronounce literally "zoo", with a long "o".*

Pytania

1. Czy w twoim mieście jest zoo? Czy jest duże?
2. Jakie mają tam zwierzęta? Czy mają goryle? Słonia? Małpy? Czy każde zoo ma słonia? Jakie inne zwierzęta zazwyczaj-*customarily* ma zoo?
3. Jakie inne ciekawostki ma twoje miasto? Co pokazał(a)byś komuś, kto odwiedza twoje miasto po raz pierwszy? Czy jest tam dobre wesołe miasteczko-*amusement park*? Park wodny? Czy są tam słynne drużyny-*teams* sportowe?
4. Czy lubisz chodzić do zoo? A może jesteś przeciwnikiem (przeciwniczką) zoo?
5. Ile kosztuje wstęp do zoo? Jakie ciekawe czy niezwykle zwierzęta tam mają?
6. Czy ostatnio urodziło się (albo zdechło) w zoo jakieś zwierzę? A może jakieś zwierzę uciekło z zoo?
7. Jak myślisz, co się robi z tuszą-*carcass* zdechłego słonia, kiedy zdycha?
8. Co byś zrobił(a), gdybyś zobaczył(a) na ulicy krokodyla, lwa lub tygrysa?
9. Jakie dzikie-*wild* zwierzęta żyją tam, gdzie mieszkasz? Są niedźwiedzie? Jelenie? Bociany-*storks*? Grzechotniki-*rattlesnakes* i inne jadowite-*poisonous* węże?

Prawdziwa historia

Maciej *odwiedza* miasto Moniki, i zatrzymuje się u niej. Monika pyta go, co go interesuje, to znaczy, co on chciałby zobaczyć w mieście podczas jego *pobytu*. Maciej interesuje się zwierzętami, i pyta Monikę, czy w jej mieście jest dobre zoo. Monika nie wie specjalnie, jakie jest ich zoo, ale odpowiada, że tak, *owszem*, jest zoo, ale niezbyt duże. Proponuje, że mogą tam pójść, jeśli on naprawdę chce. Maciej pyta, jakie mają tam zwierzęta, i Monika odpowiada, że tam są goryle, wielbłądy, żyrafy, nieźwiedzie, i inne takie zwierzęta. Kiedy Maciej pyta, czy zoo ma słonia, to Monika odpowiada, że był jeden słoń, ale on niedawno zachorował i *zdechł*, chyba dlatego, że ludzie *karmili* go *słodyczami* (*mimo*, że nie *wolno* tam karmić zwierząt). Monika mówi, że nie wie, czy mają zamiar kupić nowego słonia, ale chyba mają, bo według niej nie ma zoo bez słonia.

odwiedzić -dzę -dzisz pf, impf **odwiedzać** visit (a person). **pobyć** *mi* stay. **owszem** *av* to be sure. **zdychać** -am -asz impf, pf **zdechnąć** -nę -niesz -zdechł die (of an animal). **karmić** -mię -misz feed. **słodycz** *f* sweet. **mimo**, **że** even though. **wolno** permitted.

Pytania do Macieja: Jaki jest cel twojego pobytu w mieście Moniki? Masz tam jakieś interesy? Masz dużo wolnego czasu podczas wizyty? Skąd znasz Monikę? Zawsze odwiedzasz ogród zoologiczny, kiedy jesteś w cudzym-*strange* mieście? Jakie zwierzęta najbardziej cię interesują? Czy twoje rodzime-*native* miasto ma duże zoo? Wolno tam karmić zwierzęta? Lubisz karmić gołębie-*pigeons* w parku? Wolisz zwierzęta nad ludźmi? Lubisz polować-*hunt* na dzikie zwierzęta? Może wolisz je fotografować?

Pytania do Moniki: Czy masz dość wolnego czasu, żeby zajmować się Maciejem podczas jego wizyty? Czy chętnie nim się zajmujesz, czy raczej robisz to z obowiązku-*duty*? Kim on jest dla ciebie? Kolegą ze studiów? Partnerem biznesowym? Bliskim przyjacielem? Jak ty się odnosisz do ogrodów zoologicznych? Krytycznie, obojętnie-*indifferently* czy pozytywnie? Skąd znasz historię słonia, który ostatnio zdechł w zoo? Czy często piszą w gazecie o to, co się dzieje w zoo?

W zoo:

Synek: Mamo! Kup mi małpkę, proszę cię!

Matka: A synku! Czym będziesz ją karmić?

synku Vocative of **synek**

Synek: Kup mi taką z zoo. Ich nie wolno karmić.

Policjant, kolega i pingwin:

Policjant: Co kolega robi z tym pingwinem? Zabierz go do zoo!

Kolega: Już tam byliśmy. Teraz idziemy do kina.

10. LEKCJA DZIESIĄTA

GRAMATYKA 10.C

STEM-CHANGES IN MASCULINE NOUNS BEFORE ENDINGS (REVIEW).

- a. Nouns ending in **-ek** almost always lose the **e** before endings: **zegarek zegarki** *watch(es)*.
- b. Nouns with **ó** in the last syllable often show a change of **ó** to **o** when endings are added: endings: **ogród ogrody** *garden(s)*, **samochód samochody** *car(s)*, **stół stoły** *table(s)*.
- c. Nouns with **ą** in the last syllable often show a change of **ą** to **ę** when endings are added: **dąb dęby** *oak(s)*, **wąż węże** *snake(s)*, **mąż mężowie** *husband(s)*.
- d. Nouns ending in **p, b, f, w, m** may end in potentially soft **p', b', f', w', m'** (and, therefore, will take the soft ending **-e**): **karp karpie** *carp*, **paw pawie** *peacock(s)*. The noun **gołąb gołębie** *pigeon, dove* shows both type c. and type d. stem-changes.

Stem changes in masculine nouns are often indicated in glossaries by citing the Genitive singular form alongside the Nominative, often in an abbreviated way: **zegarek -rka**, **samochód -chodu**, **wąż węża**, **karp -pia**.

IDENTITY OF NOMINATIVE AND ACCUSATIVE FORMS. For all non-masculine-personal nouns, the Nominative plural functions also as the Accusative plural. Here are some Accusative case examples:

- Hoduję kaczkę, gęsi i kury.** *I raise ducks, geese, and chickens.*
Zbieram zagraniczne znaczki. *I collect foreign stamps.*
Oni mają trzy córki. *They have three daughters.*
Jarek lubi szybkie samochody i rasowe konie. *Jarek likes fast cars and thorobred horses.*
Zoo ma goryle, hipopotamy, krokodyle, i tygrysy. *The zoo has gorillas, hippopotami, crocodiles, and tigers.*

NOMINATIVE-ACCUSATIVE PLURAL OF ADJECTIVES (NON-MASCULINE PERSONS) AND PRONOMINAL ADJECTIVES.

1. All non-masculine personal adjectives, regardless of gender or type, take the Nominative-Accusative plural ending **-e** (identical to the Nominative singular neuter ending):

dobry koń <i>good horse</i>	dobre konie <i>good horses</i>
interesujące zdanie <i>interesting opinion</i>	interesujące zdania <i>interesting opinions</i>
ładny obraz <i>pretty picture</i>	ładne obrazy <i>pretty pictures</i>

ciekawa osoba *interesting person*
nowe czasopismo *new magazine*
piękna twarz *beautiful face*

ciekawe osoby *interesting persons*
nowe czasopisma *new magazines*
piękne twarze *pretty faces*

2. Adjectives with stems in **k** or **g** take **-ie**:

drogi zegarek *expensive watch*
polska książka *Polish book*
szeroka ulica *wide street*
wysokie drzewo *tall tree*

drogie zegarki *expensive watches*
polskie książki *Polish books*
szerokie ulice *wide streets*
wysokie drzewa *tall trees*

3. Pronominal modifiers also take the ending **-e**:

czyje dziecko *whose child*
jaki telewizor *what TV set*
mój kot *my cat*
ten samochód *that car*
twoja córka *your daughter*
każde zwierzę *each animal*

czyje dzieci *whose children*
jakie telewizory *what TV sets*
moje koty *my cats*
te samochody *those cars*
twoje córki *your daughters*
wszystkie zwierzęta *all animals*

PERMITTED/NOT PERMITTED **wolno, nie wolno**. The word is often used in permission questions and on informational signs. It is followed by an infinitive:

Wolno tu palić? *Is it permitted to smoke here?*

Nie wolno tu chodzić po trawie. *Walking on the grass is not permitted.*

Nie wolno wchodzić w szortach (boso, bez koszuli). *One may not enter in shorts (barefoot, without a shirt).*

Nie wolno! Is often used as a warning to a child either doing or about to do something not permitted, meaning simply "Don't!", "Stop it!"

Wolno takes subjects in the Dative case:

Dziecku nie wolno chodzić do lasu samemu. *A child is not permitted to go into the forest by itself.*

Podróżnikom nie wolno chodzić w góry bez przewodnika. *Travellers are not permitted to go into the mountains without a guide.*

When negated, the construction will take the Genitive of a direct object:

Nie wolno karmić gołębi (kaczek, zwierząt). *It is not permitted to feed the pigeons (ducks, animals).*

10. LEKCJA DZIESIĄTA

ĆWICZENIA 10.C

10.18. *Accusative singular and plural of zoo animals:*

- lew: a. Czy mają tam **lwa**? *Do they have a lion there?*
 b. Czy mają tam **lwy**? *Do they have lions there?*

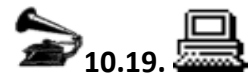
niedźwiedź, goryl, żyrafa, krokodyl, stoń, wąż, zebra, rekin-*shark*, wielbłąd, hippopotam.

10.19. *Accusative plural of farm animals:*

krowa, koń: Hodujemy **krowy i konie**. *We raise cows and horses.*

świnia, kaczka; koza, świnia; indyk-*turkey*, kura; gęś, nutria; królik-*rabbit*, owca; gołąb *gołębia*), karp *karpia*.

10.20. *Stem changes in masculine nouns. Give the plural.*

stół: **stoły**.

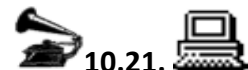
zegarek, sweter, wąż, samochód, dąb, ogród, karp, gołąb, kościół.

10.21. **ten sam** '*the same*'

- książka: a. To jest **ta sama książka**. *That is the same book.*
 b. To są te **same książki**. *Those are the same books.*

bluzka, krawat, torebka, pióro, sweter, płaszcz, zwierzę, muzeum, film, osoba.

10.22. 'each', 'all' (review):

- zepsuta winda: a. **Każda winda** jest **zepsuta**. *Every elevator is broken.*
 b. **Wszystkie windy** są **zepsute**. *All elevators are broken.*
 c. **Żadna winda** nie jest **zepsuta**. *No elevator is broken.*

drogi hotel, interesująca książka, wysokie drzewo, nudny artykuł, ładny obraz, głupie pytanie, wąska ulica, otwarty kościół, zamknięty sklep, brudny pokój, długi wąż, grzeczny pies, leniwy kot, zdrowa ryba, silny koń, grzeczne dziecko.

10.22.

Color adjectives:

beżowy *beige***biały** *white***brązowy** *brown***czarny** *black***czerwony** *red***fioletowy** *purple***granatowy** *navy blue***niebieski** *(sky) blue***pomarańczowy** *orange***różowy** *pink***srebrny** *silver***szary** *gray***zielony** *green***złoty** *gold***żółty** *yellow*

10.23. *Accusative vs. Genitive of animal names. Keep in mind the difference between masculine and feminine. Use color adjectives of your choice.*

- krowa: a. Widzę **białą krowę**. *I see a white cow.*
 b. Nigdy nie widziałem (widziałam) całkowicie **białej krowy**. *I've never seen a totally white cow.*

kot, pies, żyrafa, lis, niedźwiedź, owca, kura, koń, koz(io)ł, goryl, kaczka.

10.23.

10.24. *Locative of place names combined with the plural of time periods. Look up the Gpl of **noc**, **miesiąc**, **rok**, which you will need after the numbers 7, 9, 11.*

Lublin, 2, godzina: Spędziłem (spędziłam) **w Lublinie dwie godziny**. *I spent two hours in Lublin.*

Łódź, 3, dzień; Kraków, 7, noc; Gdańsk, 9, miesiąc; Poznań, 4, tydzień; Polska, 11, rok.

10.24.

10. LEKCJA DZIESIĄTA

10.25. *For the nth time. Supply things that you are doing for the nth time.*

3rd: **Oglądam ten program po raz trzeci.** *I'm watching that program for the third time*

2nd, 4th, 6th, 8th, 1st, 10th.

10.26. **Nie wolno.** *Review of Dative pronouns, non-emphatic and emphatic contrasted.*

- ty: a. Nie wolni **ci**. *You mustn't.*
b. **Tobie** nie wolno. *You (alone) mustn't.*

on, ona, one, pan, ja, my, pani, wy, panowie, panie.

Dzieci. Taken from a magazine advertisement for baby products, this cross-section of the younger generation of Poles affords an interesting assortment of Polish first and last names.

10. LEKCJA DZIESIĄTA

Former Polish premier Donald Tusk helps former president Lech Wałęsa celebrate his *imieniny* (name-day).

10.D. Imieniny

What's that party going on at the neighbors at this time of night?

Wiktor: Czy wszyscy twoi sąsiedzi zawsze są tacy hałaśliwi?

Are all your neighbors always so noisy?

Wiesława: Nie, nie wszyscy i nie zawsze.

No, not all and not always. Usually they're

Zwykle są raczej spokojni. Widocznie ktoś ma dziś imieniny <urodziny>.

rather peaceful. Evidently someone today has a nameday <birthday>.

Wiktor: Powinni zachowywać się ciszej o tej porze.

They ought to behave more quietly at this time.

Wiesława Bez przesady. Imieniny <urodziny> są tylko raz w roku i trzeba je obchodzić.

Don't exaggerate. A nameday <birthday> comes only once a year, and one must celebrate it.

Wiktor: Dobrze, ale nie w środku nocy <o tej porze nocy>.

Fine, but not in the middle of the night <at this time of night>.

Wiesława Godzina dziesiąta to nie jest środek nocy.

Ten o'clock is not the middle of the night.

Wiktor: Dla mnie jest.

For me it is.

Do zapamiętania:

Bez przesady.

Godzina dziesiąta to nie jest środek nocy.

Ktoś ma dziś imieniny.

Ktoś ma dziś urodziny.

Oni zwykle są raczej spokojni

Oni powinni zachowywać ciszę o tej porze.

Urodziny są tylko raz w roku.

Czy twoi sąsiedzi zawsze są tacy hałaśliwi?

Trzeba obchodzić urodziny.

W środku nocy trzeba zachowywać się cicho.

Widocznie ktoś ma dziś imieniny.

Czy wszyscy twoi sąsiedzi są tacy hałaśliwi?

Uwagi

cichy *aj* quiet, calm, silent. *mppl cisi. comp*

av ciszej more quietly

cisza *f* silence, quiet

hałas *mi* noise. **hałaśliwy** *aj* noisy

huczny *aj* loud, noisy, raucous. *av hucnie*

obchodzić *-dżę -dzisz impf* observe, celebrate

okazja *f* occasion. **z jakiej okazji?** on what occasion

pora *f* time period. **o tej porze** at this time.

przesada *f* exaggeration. **bez przesady** don't exaggerate. Literally, 'without exaggeration'

środek *-dka mi* middle

zachować *-am -asz pf, impf zachowywać* keep, preserve. **~ się** behave

Pytania

1. Co to może być ten hałas? Czy to mogą być sąsiedzi? Przecież oni zwykle są tacy spokojni.
2. Która może być godzina? Dlaczego sąsiedzi są tacy hałaśliwi? Czy nie powinni zachowywać się ciszej o tej porze?
3. Czy dobrze znasz swoich sąsiadów? Jacy oni są? Czy często urządzają huczne zabawy? A ty?
4. Z jakich okazji urządzasz przyjęcia w domu? Kogo zapraszasz? Jak wyglądają takie imprezy? Robisz dużo hałasu?
5. Czy obchodzisz imieniny czy raczej urodziny? Albo czy i jedno i drugie? Jak je obchodzisz?
6. Kiedy są twoje urodziny? Czy wiesz, kiedy są twoje imieniny?
7. Czy znasz swój znak Zodiaku? Czy przywiązujesz-attach wagę-importance do znaków zodiaku?

10. LEKCJA DZIESIĄTA

Prawdziwa historia

Wiktor i Wiesława uczą się razem w mieszkaniu Wiesławy. Mają jutro egzamin z historii, i Wiktor jest bardzo *słaby* z tego *przedmiotu*. *Przeszkadza* mu głośna muzyka i hałas z *sąsiedniego* mieszkania. Wreszcie Wiktor traci *cierpliwość*. Pyta Wiesławę, czy jej sąsiedzi zawsze są tacy *hałaśliwi*. Nie, mówi Wiesława, zwykle są raczej *spokojni* i *cisi*. Chyba urządzają dziś przyjęcie z *okazji* imienin. Dzisiaj to imieniny Anny, a sąsiadka ma właśnie takie imię. Wiktor *wyraża* zdanie, że jej sąsiedzi powinni zachowywać się ciszej o tej porze nocy. Wiesława *niekoniecznie* się zgadza. Ona jest bardziej *wyrozumiała*. Mówi, że imieniny są tylko raz w roku, i trzeba je obchodzić. Poza tym, mówi Wiesława, godzina dziesiąta to wcale nie jest tak późno. To zależy dla kogo, mówi Wiktor.

przeszkadzać –am –asz +D bother, interfere. **słaby** aj z+G weak at. **przedmiot** mi subject. **hałas** mi noise. **sąsiedni** aj neighboring. **cierpliwość** f patience. **hałaśliwy** aj noisy. **spokojny** aj calm, peaceful. **cichy** aj quiet. **z okazji** +G on the occasion of. **wyrażać** –am –asz express. **niekoniecznie** av not necessarily. **wyrozumiały** aj understanding.

Pytania do Wiktora: Czy zawsze jesteś taki drażliwy-*irritable*, czy tylko dzisiaj, bo masz *tremę-jitters* przed egzaminem? Czego specyficznie wy z Wiesławą uczycie się? Jak wam idzie? Dlaczego zostawiłeś uczenie się na ostatnią chwilę? Kto jest mocniejszy-*stronger* z tego materiału, ty, czy Wiesława? Czy ty sam hucznie nie obchodzisz imienin? Czy nie jest już czas albo zrobić przerwę w nauce-*studying* albo po prostu skończyć ją na dziś? Chyba nie masz zamiaru tam być do późnej nocy?

Pytania do Wiesławy: Jakiej historii ty z Wiktorem się uczycie? Starodawnej-*ancient*? Współczesnej-*contemporary*? Czy dobrze ci się uczy z Wiktorem? Czy on zwykle tobie pomaga w nauce, czy odwrotnie-*the other way around*? Czy dobrze znasz sąsiadów, którzy robią teraz hałas w sąsiednim mieszkaniu? Czy dlatego nie chcesz prosić ich o ciszę, że ty sama czasami robisz hałas, kiedy są u ciebie goście? Jakie jest dobre wyjście-*way-out* z tej sytuacji? Może chcesz dołączyć się-*join* do tamtej imprezy? Czy będziesz tam mile widziana-*welcome*? A Wiktor?

GRAMATYKA 10.D

THE PLURAL OF MASCULINE PERSONAL NOUNS AND ADJECTIVES.

1. MASCULINE-PERSONAL NOUNS. Nouns referring to masculine personal groups (i.e., groups where at least one member is male), including masculine personal nouns with Nominative sg. in **-a** (like **kolega**), generally take the same endings as other masculine nouns (either **-y/i** for hard stems or **-e** for soft stems), with one major proviso: if the stem-consonant of a masculine personal noun is hard, it will soften before the ending **-y/i**, according to the chart below. The ending may be written **-y/i**, using ' as if a trigger for softening.

H	p	b	f	w	m	t	d	s	z	n	ł	r	k	g	ch				
S	p'	b'	f'	w'	m'	ć	dź	ś	ź	ń	l	rz	c	dz	ś	j	cz	sz	ż

In other words, before **-y/i**, **r** will go to **rz**, **k** will go to **c**, **g** to **dz**, and so forth. Except for the change **ch: ś**, these are the same changes that take place before the Locative singular ending **-e** (**-e**).

hard stems (stem softens before **y/i**):

dyrektor, dyrektorzy *manager(s)*

kolega, koledzy *colleague(s)*

pracownik, pracownicy *worker(s)*

sąsiad, sąsiedzi *neighbor(s)*

student, studenci *student(s)*

urzędnik, urzędnicy *clerk(s)*

Czech, Czesi *Czech(s)*

soft stems (take **-e**)

gracz, gracze *player(s)*

nauczyciel, nauczyciele *teacher(s)*

przyjaciół, przyjaciele *friend(s)*

lekarz, lekarze *doctor(s)*

kowboj, kowboje *cowboy(s)*

malarz, malarze *painter(s)*

stróż, stróże *watchman (-men)*

Certain consonant clusters soften as a whole, for example:

mężczyzna, mężczyźni *man, men*

dentysta, dentyści *dentist(s)*

Here is how the plural of **student** becomes **studenci**, broken down into stages:

1. Add the ending **-y/i** to the hard stem: **student-** + **-y/i**
2. Soften **t** to **ć**: and drop the softening operator: **studentć-** + **-y/i**
3. Choose **i** after **ć** according to the **y/i** spelling rule: **studentć-** + **-i**
4. Spell **ć** as **c** before **i** according to the kreska-consonant spelling rule: **studenci**.

10. LEKCJA DZIESIĄTA

SOME IMPORTANT EXCEPTIONS:

a. Masculine personal nouns with stems in **-c** usually take plural in **-y**: **chłopiec**, **chłopcy** *boy(s)*; **znawca**, **znawcy** *connoisseur*.

b. The irregular plural of **człowiek** *man* is **ludzie** *people*.

c. Many titles and relation-names, and some nationalities, take the ending **-owie**:

dziadek dziadkowie *grandfather(s)*

Arab Arabowie *Arab(s)*

profesor profesorowie *professor(s)*

mąż mężowie *husband(s)*

syn synowie *son (s)*

ojciec ojcowie *father(s)*

Talib Talibowie *Talib(s)*

wujek wujkowie *uncle(s)*

pan panowie *sir(s)*

irregular: **brat bracia** *brother(s)*

d. **-owie** is also the Npl. ending for last names ending in a consonant:

pan Klimczak *Mr. Klimczak*, **państwo Klimczakowie** *Mr. and Mrs. Klimczak*

pan Trzmiel *Mr. Trzmiel*, **państwo Trzmielowie** *Mr. and Mrs. Trzmiel*.

2. MASCULINE-PERSONAL ADJECTIVES. Adjectives modifying masculine-personal nouns also take the ending **-y/i**, before which the stem-consonant softens in the same way; both **ch** and **sz** go to **ś**:

Singular:

dobry student *good student*

drogi pan *dear sir*

miły syn *nice son*

młody lekarz *young doctor*

zajęty adwokat *busy lawyer*

cichy sąsiad *quiet neighbor*

Plural:

dobrzy studenci *good students*

drodzy panowie *dear sirs*

mili synowie *nice sons*

młodzi lekarze *young doctors*

zajęci adwokaci *busy lawyers*

cisi sąsiedzi *quiet neighbors*.

Adjectives whose stems are already soft have the same form in the masc. pers. pl. as in the Nominative sg.:

głupi autor *stupid author*

interesujący pisarz *interesting writer*

głupi autorzy *stupid authors*

interesujący pisarze *interesting*

NOTES:

a. Passive participles in **-ony** form the masc. pers. pl. in **-eni**:

zadowolony człowiek *satisfied man*

zmęczony kelner *tired waiter*

zadowoleni ludzie *satisfied people*.

zmęczeni kelnerzy *tired waiters*.

b. Comparative adjectives in **-szy** form the masc. pers. pl. in **-si**:

młodszy brat *younger brother*
starszy syn *older brother*

młodzi bracia *younger brothers*
starsi synowie *older brothers.*

c. Last names ending in **-ski** take the ending **-y/i**:

pan Wolski *Mr. Wolski*
pan Zieliński *Mr. Zieliński*

państwo Wolscy
państwo Zielińscy *Mr. and Mrs. Zieliński.*

(As expected, women with last names in **-ska** take the plural ending **-e**:

pani Zielińska *Ms. Zielińska*

panie Zielińskie.)

d. Masculine personal pronominal modifiers also take the adjectival ending **-y/i** plus softening. According to a regular spelling rule, **j** is dropped after a vowel before **i**:

czyj sąsiad *whose neighbor*
jaki lekarz *what doctor*
mój syn *my son*
ten człowiek *that man*
twój brat *your brother*
każdy student *every student*

czyi sąsiedzi *whose neighbors*
jacy lekarze *what kind of doctors*
moi synowie *my sons*
ci ludzie *those people*
twoi bracia *your brothers*
wszyscy studenci *all students.*

Observe the dropped **t** in **wszystkie**: **wszyscy** *all*.

NUMBERS 2, 3, 4. 'BOTH'. As we know, the numbers 2 **dwa** (f. **dwie**), 3 **trzy**, and 4 **cztery** take the Nominative plural of the noun being counted:

dwa zeszyty *2 notebooks*
dwa czasopisma *2 magazines*
dwie książki *2 books*

trzy krowy *3 cows*
cztery hotele *4 hotels*
cztery miesiące *4 months.*

The respective masculine-personal forms of these numbers are **dwaj**, **trzej**, and **czterej**:

dwaj młodzi mężczyźni *two young men*
trzej mili chłopcy *two nice boys*

czterej dobrzy znajomi *four good acquaintances.*

When they are the subject of a sentence, number expressions with **dwa/dwie**, **dwaj**; **trzy**, **trzej**; **cztery**, **czterej** take the plural of the verb and plural agreement on an adjective:

masc. **Te dwa artykuły są (były) nudne** *Those two articles are (were) boring.*

neut. **Te dwa czasopisma są (były) ciekawe.** *These two magazines are (were) interesting.*

10. LEKCJA DZIESIĄTA

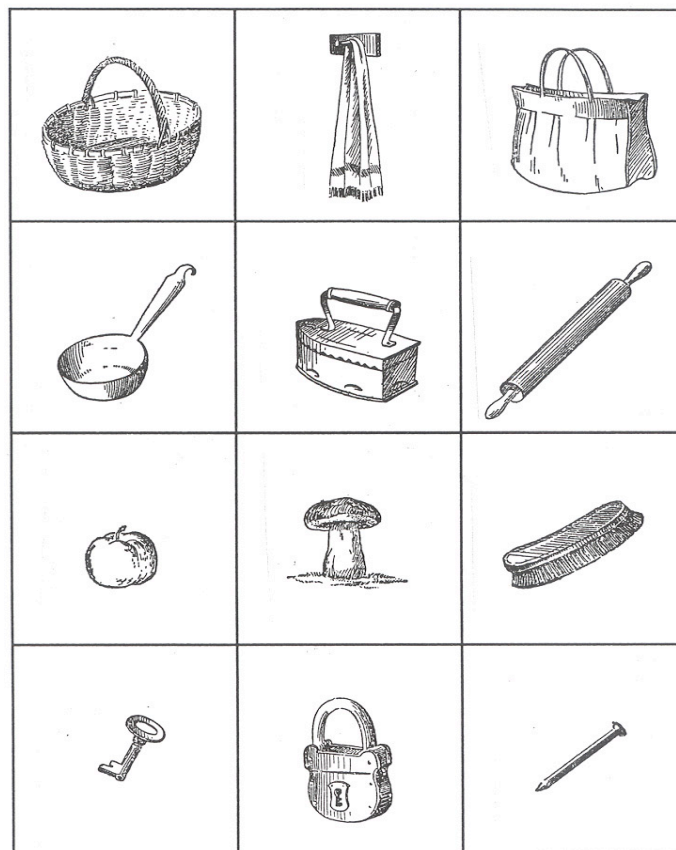
fem. **Twoje dwie koleżanki są (były) miłe.** *Your two f. friends are (were) nice.*
masc. pers. **Ci czterej chłopcy są (byli) zajęci.** *Those four boys are (were) busy.*

The word **obydwa, obydwie, obydwaj** 'both' has the same forms and syntax as **dwa dwie dwaj**:

masc. **Obydwa artykuły są ciekawe.** *Both articles are interesting.*
neut. **Obydwa pióra leżą na biurku.** *Both pens are lying on the desk.*
fem. **Obydwie książki są nudne.** *Both books are boring.*
masc. pers. **Obydwaj profesorowie są interesujący.** *Both (male) professors are interesting.*

Numbers higher than 4 take the quantified noun in the Genitive plural and the verb in the neuter singular; see Lesson 12.

COUNTING 1, 2, 3, 4.

Count each item by 1, 2, 3, 4: **grzyb** mushroom, **gwóźdź gwoździa** nail, **jabłko** apple, **klucz** -a key, **kłódka** padlock, **koszyk** basket, **patelnia** saucepan, **ręcznik** -a towel, **szczotka** brush, **torba** bag, **wałek** -łka rolling pin, **zamek** -mka lock, **żelazko** iron.

ĆWICZENIA 10.D

10.27. Plural of male persons after **obydwa obydwie obydwaj**. In the predicate use the masculine personal plural of **miły, młody, or interesujący**.

ten pan: **Obydwaj ci panowie są mili.** *Both those gentlemen are nice.*

mój sąsiad, twój brat, jego kolega, nasz syn, ich ojciec, ten chłopiec, jej krewny, pana wujek, pani przyjaciół.

10.28. 'both', with contrasting personal and non-personal nouns. Use either 'new and good' or 'old and rich', depending on whether the noun is non-personal or personal.

bar: **Obydwa bary** są nowe i dobre. *Both bars are new and good.*

dentysta: **Obydwaj dentyści** są starzy i bogaci. *Both dentists are old and rich.*

dom, pan, mieszkanie, mężczyzna, szkoła, lekarz, uniwersytet, biblioteka, adwokat, muzeum, sąsiad.

10.29. 'all' with male persons.

zajęty profesor: Wszyscy **profesorzy (or profesorowie)** są zajęci. *All professors are busy.*

młody lekarz, stary pracownik, zwykły urzędnik, zmęczony kelner, zadowolony pan, jego głupi syn, szczęśliwy chłopiec, drogi dentysta, silny mężczyzna, zły chłopiec, interesujący człowiek, ciekawy pisarz *writer*, bogaty adwokat, biedny student, mój miły znajomy, twój przystojny kolega, wymagający lektor.

10. LEKCJA DZIESIĄTA

10.30. 'all' with nouns of all types

drogi hotel: **Wszystkie hotele są drogie.** *All hotels are expensive.*

tani obraz, biedny student, bogaty adwokat, brudny pokój, ciekawa ciocia, ciekawy pisarz, długi wąż, drogi dentysta, drogi hotel, głupie pytanie, grzeczny pies, moja inteligentna znajoma, moja interesująca koleżanka, interesująca książka, interesujący człowiek, jego głupi syn, leniwy kot, ten miły pan, młody lekarz, mój miły znajomy, nudny artykuł, otwarty kościół, silny mężczyzna, ten stary pracownik, szczęśliwy chłopiec, twój, przystojny kolega, wąska ulica, wymagająca lektorka, wymagający lektor, zdrowy koń, biała krowa, smutny pies, wysokie drzewo, zły chłopiec, zadowolony pan, zajęty profesor, zamknięty sklep, zdrowa ryba, zmęczony kelner.

Wszyscy nasi kelnerzy są uprzejmi!

zespół muzyczny musical ensemble. **wesele** wedding party. **studniówka** high school prom. **dancing** dance party. **festyn** carnival, festival. **Wszyscy nasi sąsiedzi są weseli.** All our neighbors are jolly.

10.E. Nowi sąsiedzi

Who are those strange-looking people?

Leon: Kim są ci ludzie?

Who are those people?

Lucyna: Jacy ludzie?

What people?

Leon: Ten pan z brodą i ta pani w krótkiej <długiej> spódniczce <z krótkimi włosami>?

That man with the beard and that woman in the short <long> skirt <with the short hair>.

Lucyna: To państwo Kluczewscy <Klimczakowie>, nasi nowi sąsiedzi.

That's Mr. and Mrs. Kluczewski <Klimczak>, our new neighbors.

Leon: Sprawiają dość dziwne wrażenie.

They make a rather strange impression.

Lucyna: Nie wiem, o co ci chodzi. To naprawdę bardzo mili i interesujący ludzie. <Przekonasz się o tym, kiedy ich bliżej poznasz.

I don't know what you mean. They are really very nice and interesting people. <You'll find that out when you get to know them more closely.>

Leon: Być może.

Possibly.

10. LEKCJA DZIESIĄTA

Do zapamiętania:

Oni są bardzo interesujący.
Jacy ludzie?
Kim są ci ludzie?
Nie wiem, o co ci chodzi.
Oni sprawiają dość dziwne wrażenie.
Kim jest ta pani w krótkiej spódniczce?

Kim jest ten pan z brodą?
To naprawdę bardzo mili ludzie.
To nasi dobrzy znajomi.
To nasi nowi sąsiedzi.
To państwo Klimczakowie.
To państwo Kluczewscy.

Uwagi

przekonać się -am -asz pf, **impf przekonywać** -nuję -nujesz persuade oneself, become convinced
sprawić -wię -wiesz pf, **sprawić** -am -asz impf cause, create, bring about. **sprawić wrażenie** make an impression

Pytania (read Prawdziwa historia first)

1. Kim są ci państwo? Jak oni wyglądają (według Leona)? Jakie wrażenie sprawiają?
2. Czy ci państwo mają dzieci?
3. Jacy oni naprawdę są (według Lucyny)?
4. Czy znasz kogoś, kto nie sprawia najlepszego pierwszego wrażenia?
5. Czy starasz się o to, żeby sprawić dobre wrażenie?

święto sąsiadów neighbor day. A recently introduced European holiday whose aim is to get one to know one's neighbors better. It is celebrated on the last Tuesday of May.

Historia

Leon i Lucyna siedzą na balkonie na piątym piętrze ich domu i patrzą jak różni ludzie chodzą *na dole* na *podwórku*. *Uwagę* Leona *przyciąga* jedna para, której on nie poznaje. Mężczyzna ma długą czarną brodę i *nosi* sandały, a kobieta ma bardzo krótkie *ufarbowane* na zielono włosy i *nosi* *wyjątkowo* krótką spódniczkę. Chodzi też na bardzo wysokich *obcasach*. *Pchają* przed sobą *wózek dziecięcy*. Leon uważa, że ci ludzie sprawiają dość dziwne wrażenie, i tak mówi. Lucyna już ich zna. To są Państwo Kluczewcy, ona mówi, ich nowi sąsiedzi. Mieszkają na drugim piętrze w ich *klatce schodowej*. Ona nie *zaprzecza*, że dziwnie wyglądają, tylko mówi, że to są naprawdę bardzo mili i interesujący ludzie. Mówi też, że on przekona się o tym, kiedy ich bliżej pozna. Leon nie jest do końca *przekonany*, że chce ich bliżej poznać. On jest bardzo konserwatywny. Uważa, że ludzie powinni *dbać* o swój zewnętrzny *wygląd*.

piętro *n* floor, story. **na dole** down below. **podwórko** *n* courtyard. **uwaga** *f* (here:) attention. **przyciągać** –*am* –*asz* attract. **nosić** –*szę* –*sisz* (here: wear. **ufarbowany** *aj* dyed. **wyjątkowy** *aj* exceptional. *av* **wyjątkowo**. **obcas** *mi* –*a* heel. **pchać** –*am* –*asz* push. **wózek dziecięcy** baby carriage, pram. **klatka schodowa** stairwell. **zaprzeczyć** –*czę* –*czysz* *pf*, *impf* **zaprzeczać** +*D* contradict. **przekonany** *aj* convinced. **zewnętrzny** *aj* external. **dbać** –*am* –*asz* *impf* *o*+*A* care about. **wewnętrzny** *aj* internal). **wygląd** appearance.

Pytania do Leona: Kto jest bardziej towarzyski, ty czy Lucyna? Kto jest bardziej konserwatywny politycznie? Bardziej tolerancyjny? Czy można sądzić-*judge* po ubraniu i wyglądzie, jacy ludzie prawdopodobnie są i jaki zawód-*profession* uprawiają? Gdybyś musiał zgadnąć, to jaki zawód według ciebie uprawia pan Kluczewski? Jak myślisz: jakie wrażenie ty sprawiasz na Państwa Kluczewskich? Czy to nie byłby dobry pomysł zaprosić ich do was na drinka lub na kawę, żeby ich bliżej poznać?

Pytania do Lucyny: Skoro już poznałaś państwa Kluczewskich, chyba już wiesz czy mają chłopaka czy dziewczynę w wózku dziecięcym, a więc które? Czy pani Kluczevska pracuje, czy zostaje w domu z dzieckiem? Czy wiesz, co pan Kluczewski robi zawodowo? Czy on nie jest czasem-*by chance* inżynierem oprogramowania, i dlatego tak dziwnie wygląda? Czy masz zamiar kiedyś zaprosić panią Kluczewską do siebie na kawę? Może już ją zaprosiłaś? Co wiesz o niej? Czy wy z Leonem sami macie dzieci? Jeśli tak, to jakiej płci-*of what sex* i w jakim wieku?

10. LEKCJA DZIESIĄTA

GRAMATYKA 10.E.

HAIR AND EYE COLOR. In Polish, the word 'hair' in its usual collective sense is plural: **włosy**, as in **jasne włosy** 'light hair' (which covers a wide range from blond to light brown). **ciemne włosy** 'dark hair' tends to be really dark. Here are the main terms for eye and hair color:

niebieskie oczy blue eyes

piwne oczy brown eyes

zielone oczy green eyes

czarne oczy black (dark) eyes

jasne włosy light hair

ciemne włosy

rude włosy red hair

czarne włosy black (dark) hair

In addition, one often refers to a person as being a blond(e), a brunet(te), or chestnut-haired:

On jest blondynem. (Ona jest blondynką). *(S)he is a blond(e).*

On jest brunetem. (Ona jest brunetką). *(S)he is a brunette.*

On jest szatynem. (Ona jest szatynką). *(S)he has chestnut-colored hair.*

Some other adjectives descriptive of hair are **długie** long, **krótkie** short, **średnie** medium, **kręte** curly.

REVIEW OF NAMES FOR PEOPLE AND THEIR PLURALS.

babcia grandmother, pl **babcie**

brat brother, pl **bracia**

chłopiec boy, pl **chłopcy**

ciocia aunt, pl **ciocie**

córka daughter, pl **córki**

człowiek man, human, pl **ludzie**

dziadek grandfather, pl **dziadkowie**

dziecko child, pl **dzieci**

dziewczyna girl, pl **dziewczyny**

kobieta woman, pl **kobiety**

kolega m. colleague, pl **koledzy**

koleżanka . colleague, pl **koleżanki**

krewna f. relative, pl **krewnie**

krewny m. relative, pl **krewni**

matka mother, pl **matki**

mąż husband, pl **mężowie**

mężczyzna man, pl **mężczyźni**

narzeczona fiancée, pl **narzeczone**

narzeczony fiancé, pl **narzeczeni**

ojciec father, pl **ojcowie**

osoba person, pl **osoby**

przyjaciół m friend, pl **przyjaciele**

przyjaciółka f friend, pl **przyjaciółki**

sąsiad m neighbor, pl **sąsiedzi**

sąsiadka f neighbor, pl **sąsiadki**

siostra sister, pl **siostry**

syn son, pl **synowie**

ta pani that lady, pl **te panie**

ten pan that gentleman, pl **ci panowie**

wujek uncle, pl **wujkowie**

znajoma f. acquaintance, pl **znajome**

znajomy m. acquaintance, pl **znajomi**

żona wife, pl **żony**

SUMMARY OF POSSESSIVE PRONOUNS. Here are the possessive pronouns corresponding to the various personal pronouns, with masculine personal forms added:

Pronoun:	Possessive:
ja <i>I</i>	mój, moja, moje, moi <i>my, mine</i>
ty <i>you-sg, informal</i>	twój, twoja, twoje, twoi <i>your, yours</i>
on <i>he, it</i>	jego <i>his, its</i>
ona <i>se, it</i>	jej <i>her, hers, its</i>
ono <i>it</i>	jego <i>its</i>
my <i>we</i>	nasz, nasza, nasze, nasi <i>our, ours</i>
wy <i>you-pl, informal</i>	wasz, wasza, wasze, wasi <i>your, yours</i>
oni <i>they-mmpl.</i>	ich <i>their, theirs</i>
one <i>they-non-mmpl</i>	ich <i>their, theirs</i>
pan <i>you, sir (m. formal)</i>	pana <i>your, sir's or, more formally:</i>
pani <i>you, madam (f. formal)</i>	pański, pańska, pańskie, pańscy*
państwo <i>you-mmpl</i>	pani <i>your, yours, madam's</i>
kto <i>who</i>	państwa <i>your, yours</i>
	czyj, czyja, czyje, czyi <i>whose</i>

***pański, pańska, pańskie, pańscy** is a more stiff and formal possessive of **pan** than **pana**.

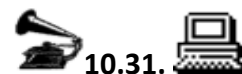
10. LEKCJA DZIESIĄTA

ĆWICZENIA 10.E.

10.31 *Plural of personal nouns. Follow the model, making up your own sentences, and placing the subject of the sentence at the end.*

ta dziewczyna: Co robią **te dziewczyny**? *What are those girls doing?*
(or, for example, **Gdzie mieszkają te dziewczyny** 'where do those girls live?')

jej brat, ta osoba, twój przyjaciel, twoja sąsiadka, ten pan, jego znajoma, jej znajomy, ta kobieta, ten mężczyzna, to dziecko, twój krewny, jego siostra, ten człowiek, nasz sąsiad, wasz syn, wasza córka.

10.31.

10.32. *Contrast of masculine and non-masculine personal forms of 'whose'.*

brat: **Czyi** to są **bracia**? *Whose brothers are those?*

siostra, kolega, znajoma, sąsiad, przyjaciółka, dziecko, córka, syn.

10.32.

10.33. *Contrast of different case government after different verbs:*

dziennikarstwo: a. Studiuję **dziennikarstwo**. *I study journalism.*
b. Uczę się **dziennikarstwa**. *I study journalism.*
c. Zajmuję się **dziennikarstwem**. *I'm engaged in (i.e. work in) journalism.*

literatura, malarstwo *painting*, język polski, historia, sztuka *art*, prawo, antropologia, politologia-*political science*, ogrodnictwo, muzyka.

10.33.

10.34. *Statements and responses. Translate and try to develop into full conversations.*

1. Please come in. The door is open.
Hi, Janek, I haven't seen you for a long time.

3. I need your help.
How can I help you? I'd be glad to help you.

2. What's new?
I have an important proposal (**propozycja**) for you.

4. I'll gladly help you if it's not about money.
As usual, it's precisely (**właśnie**) about money.

5. I hope it's not about money.
How did you know?	17. Did you look behind the cupboard?
Yes, I checked, but my wallet is not there.
6. Are there free rooms in the hotel?
There are, we have a couple of free rooms	18. Help me find my eyeglasses.
Where do they usually lie?
7. Shall I call a porter?
No, I'll manage myself.	19. Are all your neighbors always so noisy?
No, not all, and not always.
8. Will you be staying here long?
I don't exactly know.	20. Why are your neighbors so noisy?
Evidently they're having a nameday party today.
9. I understand you have a farm.
We do, but it's very small.	21. Your neighbors ought to have a little consideration (takt).
Don't exaggerate.
10. What kind of animals do you raise?
Various (kinds), but mainly (przeważnie) cows.	22. One has to celebrate a nameday.
Yes, but not at this time, in the middle of the night.
11. Do you raise geese?
No, geese would be too much.	23. Who are those people?
Our new neighbors.
12. Do you have a zoo in town?
Of course. Every large town has a zoo.	24. Who is the man with the beard?
That's Mr. Kwiatkowski, our good friend.
13. Are there bears in the zoo?
I don't know whether there are bears.	25. Who is the woman with the short hair?
That's Marta, my neighbor.
14. Do they have a giraffe?
They had one, but it escaped.	26. Your friend Zbyszek makes a strange impression.
I don't know what you're talking about.
15. Where is my money?
How should I know?	27. Your friend Zosia is rather strange.
Actually (rzeczywiście) she's very nice.
16. Where does your money usually lie?
Under the bed.	

10. LEKCJA DZIESIĄTA

10.35. Fill-in-the-blanks.

1. **Autobusy już nie jeżdżą ---.**

at this time

2. **Czy --- są hałaśliwi?**

all your neighbors

3. **Czy zwykle masz okulary ---?**

behind the cupboard

4. **Hodujemy ---.**

cows and sheep

5. **Jakie tam mają ---?**

animals

6. **Lepiej pomóż mi ---.**

to find them

7. **Mam nadzieję, że ---.**

it's not a matter of money

8. **Mam --- do ciebie.**

a certain request (prośba)

9. **Nie wiem, ---.**

what you're getting at

10. **Oni naprawdę są bardzo ---.**

nice and interesting

11. **Mam parę ---.**

free rooms

12. **Czy pan potrzebuje ---?**

help

13. **Proszę wejść. Drzwi są ---.**

open

14. **Szukam ---.**

your help

15. **Szukam ---.**

your advice

16. **To są ---.**

our good acquaintances (m.)

17. **Trzeba obchodzić ---.**

a nameday

18. **Urodziny są tylko ---.**

once a year

19. **Będę musiał(a) ---.**

take care of some matter

20. **--- się bawią.**

Four boys

21. **Czy mieszkasz ---?**

alone

22. **Czy to jest ---?**

the same car

23. **Czy to są ---?**

the same people

24. **Czytam tę samą książkę ---.**

for the third time

25. **Gdzie są ---?**

my money

26. **Idą ---.**

my two m./f. colleagues

27. **--- góra jest wysoka.**

Every

28. **--- góry były wysokie.**

All

29. **Muszę być w domu ---.**

at ten o'clock

30. **--- artykuły są ciekawe.**

Both

31. **--- profesorowie są interesujący.**

Both

32. **Oni mają ---.**

three daughters

33. **Wszyscy pracownicy są ---.**

busy

34. **Wszystkie --- są dziś zamknięte.**

museums

34. **Wszystko ---.**

(is) in order

36. **Zarabiam tyle samo, ---.**

as he

37. **--- samochód nie działa.**

No (Not any)

38. **--- to są koledzy?**

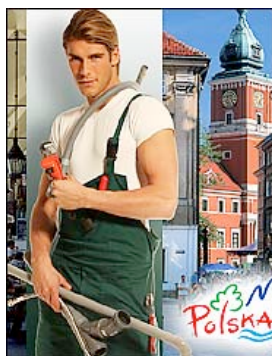
Whose

12.37. Vocabulary in a grammatical context. Replace the word or phrase with another word or phrase that fits grammatically and logically into the context. Use this as a test of vocabulary; i.e., do not search earlier in the lesson or in a dictionary for possible answers.

1. Mam pięć **złotych**.
2. Winienem mu **sto złotych**.
3. To była **ciekawa wystawa**.
4. To byli moi **rodzice**.
5. Film trwa dwie godziny i **dwie minuty**.
6. Mam nadzieję, że nie chodzi o **pieniądze**.
7. To są ładne **sukienki**.
8. Pieniądze mam **w portfelu**.
9. **Legitymację** mam w **szufladzie**.
10. Będę wolny za dwa **dni**.
11. Zgubiłem gdzieś mój **parasol**.
12. Brzuch **mnie** boli.
13. **Kolana** mnie bołą.
14. Gdzie jest moja **gazeta**?
15. Wszystkie **taksówki** są zajęte.
16. W tym mieście są dwie **biblioteki**.
17. Co to jest za **budynek**?
18. Co to są za **zajęcia**?
19. Podobają mi się twoje **siostry**.
20. Mieszkamy **na wsi**.
21. Zoo ma **goryle** i **wielbłądy**.
22. Jeden krokodyl **zdechł**.
23. Zoo ma nowego **słonia** i nową **żyrafę**.
24. Czy to jest to samo **zwierzę**?
25. Wszystkie **windy** są zepsute.
26. Piję kawę z **mlekiem**.
27. Spędziłem w **Lublinie** dwie **godziny**.
28. Oglądasz ten program po raz **czwarty**.
29. Te dwa **czasopisma** były **ciekawe**.
30. Obydwaj **profesorzy** są **nudni**.
31. Ci dwaj **policjanci** są **zajęci**.
32. Wszystkie **hotele** są **drogie**.
33. Czyi to są **bracia**?
34. Co robią te **dziewczyny**?
35. Co **robią** te dziewczyny?
36. Co robią ci **chłopcy**?
37. Studiuję **ekonomię**.
38. Zajmuję się **dziennikarstwem**.
39. Pieniądze trzymam pod **łóżkiem**.
40. Szukam **Ulicy Ogrodowej**.
41. Czy wszyscy twoi **sąsiedzi** są **hałaśliwi**?
42. On jest **blondynem**.

10. LEKCJA DZIESIĄTA

Suplement: Dziedziny nauki fields of study

The image of the **hydraulik polski** *The Polish plumber*, taking away jobs from the French, was used as an unsuccessful scare tactic in the French plebiscite on Poland's joining the European Union. Polish tourist organizations turned the image into an advertising campaign in France, inviting French women to visit the beef-cake plumber in his homeland.

Nouns referring to Fields of Study may be used in the constructions:

Studiuję +A. *I study* ____.

Uczę się +G. *I am studying* ____.

Zajmuję się +I. *I do* ____ *for a living*.

Znam się na +L *I am an expert in* ____.

Studiuję księgowość. *I study book-keeping.*

Uczę się księgowości. *I am studying book-keeping.*

Zajmuję się księgowością. *I work in book-keeping.*

Znam się na księgowości. *I am expert in accounting.*

accounting **księgowość**

agriculture **rolnictwo, agronomia**

anthropology **antropologia**

architecture **architektura**

astronomy **astronomia**

biochemistry **biochemia**

biology **biologia**

chemistry **chemia**

computer science **informatyka**

construction **budownictwo**

economics **ekonomia**

engineering **inżynieria**

fine arts **sztuki piękne**

foreign languages **języki obce**

forestry **leśnictwo**

gardening **ogrodnictwo**

geology **geologia**

history **historia**

hotel management **hotelarstwo**

language and literature **filologia**

law **prawo**

library science **bibliotekarstwo**

linguistics **językoznawstwo**

literature **literatura**

management **zarządzanie**

mathematics **matematyka**

medicine **medycyna**

music **muzyka**

nursing **pielęgniarstwo**

pharmacy **farmacja**

philosophy **filozofia**

physics **fizyka**

politics **polityka, politologia**

studio arts **sztuki plastyczne**

teaching **pedagogika**

Konwersacje uzupełniające

A. To zależy kto i gdzie

- Co studiujesz?	<i>What are you studying?</i>
- Politologię.	<i>Political science.</i>
- Co można z tym robić?	<i>What can one do with that?</i>
- Można zostać albo politykiem, albo politologiem.	<i>One can either become a politician or a political scientist.</i>
- Kto lepiej zarabia: politycy, czy politolodzy?	<i>Who makes more money, politicians or political scientists?</i>
- To zależy kto i gdzie	<i>That depends who and where</i>
zależać -ży <i>od+G</i> depend. to zależy that depends.	zostać -anę -aniesz <i>pf, impf</i> zostawać -aję -ajesz <i>+I</i> get to be, become

B. Ja wybieram

- Chcesz pójść dzisiaj na obiad do restauracji?	<i>Do you want to go to a restaurant today for dinner?</i>
- Nie, nie mam czasu i nie mam też pieniędzy.	<i>No, I don't have time, and I don't have any money either.</i>
- Każdy ma czas coś zjeść, a jeśli chodzi o pieniądze, to się nie martw. Ja zapłacę.	<i>Everyone has the time to eat something, and as for money, don't worry I'll pay.</i>
- Nie wolisz jeść obiadu w domu?	<i>Don't you prefer to eat at home?</i>
- Zwykle wolę, ale dzisiaj jakoś nie mam ochoty na gotowanie.	<i>Usually I do, but today I somehow don't feel like cooking.</i>
- Czy przynajmniej mogę wybrać restaurację?	<i>Can I at least pick the restaurant?</i>
- Nie, skoro ja płacę, ja wybieram.	<i>No, since I'm paying, I choose.</i>

przynajmniej *av* at least (in the concessive sense). **wybrać** –biorę –bierzesz *pf, impf* **wybierać** choose, pick.

10. LEKCJA DZIESIĄTA

C. Broń palna

- Masz jakąś broń palną w domu?	- <i>Do you have any firearms at home?</i>
- Mam starą strzelbę, ale nigdy jej nie używam. <Nawet nie wiem, czy ona jeszcze działa.>	- <i>I have an old hunting rifle, but I never use it. <I don't even know if it still works.></i>
- Skąd ją masz?	- <i>Where do you have it from?</i>
- Ona należała do mojego ojca. On lubił chodzić na polowanie, szczególnie w jesieni <na wiosnę>	- <i>It belonged to my father. He liked to go hunting, especially in the fall <in the spring>.</i>
- A ty nie chodzisz na polowanie?	- <i>Don't you go hunting?</i>
- Nie, żal mi zwierząt. Najwyżej łowię ryby.	- <i>No, I feel sorry for the animals. At most I catch fish.</i>
- Przecież ryby to też zwierzęta.	- <i>But fish are also animals.</i>
- Może, ale nie żal mi ich.	- <i>Maybe, but I don't feel sorry for them.</i>

broń *f* weapon. **broń palna** firearm. **strzelba** *f* hunting rifle. **należać** -*zę* -*żysz impf do+G* belong to. **polowanie** *n* hunting. **szczególnie** *av* especially. **jesień** *f* fall. **wiosna** *f* spring. **najwyżej** *superl av* at most. **łowić** -*wię* -*wisz impf* catch

D. Kolekcja na dowolny temat

- Czy kolekcjonujesz coś?	- <i>Do you collect anything?</i>
- Tak, mam bardzo dużą kolekcję muszli. Pokażę ci ją kiedyś.	- <i>Yes, I have a very large collection of seashells. I'll show them to you sometime.</i>
- Bardzo chętnie ją zobaczę. Ja sam(a) kolekcjonuję znaczki pocztowe.	- <i>I'd be very glad to see it. I myself collect postage stamps.</i>
- Tak? Na jaki temat?	- <i>Oh? On what subject?</i>
- Na dowolny temat <oprócz muszli>.	- <i>On any subject <other than seashells>.</i>

kolekcjonować *kolekcjonuję -jesz* collect (as a hobby). **muszla** *f* seashell. **znaczek pocztowy** postage stamp. **dowolny** *aj* optional, any at all.